

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și
străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRATIJA:
Strada Zrinyi Nrul 11 a.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fl.

Manuscrisurile nu se ia-
napoiază.

"Nimic nu este mai greu pentru publicul cetitor al unui ziar, scris giret și echivoc ca „Tribuna“, decât să desceopere tendințele adevărate, pe cari le sorcește un astfel de ziar. Căci cetitorul de gazete, fugind cu ochii repede peste foile tipărite, numai rar observă înțelesul ascuns al cutărei fraze incurcate din coloana din urmă, care stă în contradicție logică cu premisele lansate într-o frază sfarditoare din coloana primă.

Dr. Alex. Vaida.

„...Și în orice ramură a științei sau a progresului omenesc în genere, individualitățile mari sunt mult mai complexe, decât să-și poată realiza toate aspirațiunile după o singură formulă și cu un restrâns număr de principii“.

„...Iar, dimpotrivă, oamenii monocorzi, cari își creiază dintru început o platformă a vieții, de pe care nimic nu-i poate abate; vișătorii îndârjiți, cari se închid înaintea oricărei invențiuni, se aseamănă unor mașine cu țacănelli exacte, a căror funcțiune înceată este desigur ireproșabilă, dar care întârzie și rămâne mult în urmă, în concursul forțelor moderne“.

„Omul politic desigur își schimbă sistemele, tacticele mai ales, după cum îi cer interesele și după cum îi permit împrejurările de a-și duce la îndeplinire câteva idei fundamentale. Și când aceste schimbări, în aparență probe de inconsecvențe, devin necesare și se fac astfel cu deplină convingere și cu o logică fatală a evenimentelor, nimeni nu are de ce să se mire“.

„Să lămurim deci. Noi ca oricine altul, care are o intuiție dreaptă în chestiuni politice nu suntem pentru formule stereotipe.

Vieța publică se găsește pururea în fluctuațiune, încât despre principii și tactică, tăiate în bronz, este greu a vorbi. Și nici nu credem că drepturile sunt imprescriptibile. Aspirațiunile noastre pot să crească, sau să se coboare, după epoce și caracterul lor“.

„Tribuna zilelor noastre“
nr. 190 din 5/18 sept. 1910.

„Infiriparea consequenței“...

De: **Aurel C. Popovici**

Ce frumos răspunde Shelley, nu-i așa, la întrebarea ce și-o pune:

What thou art we know not;
What is most like thee?
From rainbow clouds there flow not
Drops so bright to see,
As from thy presence showers a rain of melody...

Ei, Băde Gheorghe din Băsești, lămuritu-te-ai acum? Îți dai seamă cine este el, cântărețul nostru politic, ciocărlia noastră? Dar d-ta Doamne ferește, poate că nici nu ai citit pe Shelley în original?... Poate că nici habar nu ai cine a fost și ce a scris? Dar atunci cum ai îndrăznit să faci politică națională? Și d-ta crezi că mai poți exista între acești „intelectuali“, între „nouvele valori morale“ cari numai în zece zile, petrecute într-un vechiu castel din Scoția, au învățat limba lui Shakespeare atât de perfect încât „sughiță de emoție“, cum ar zice d. Goga..., când un englez le citește, el, pe Shelley în original!... Câtă dreptate se cuprinde în poezia d-lui Goga despre sine însuși, acolo unde ne spune că cineva zicea odată despre dânsul:

— Umblat-a mult băiatu'
Și știe multă carte,
Adusă de departe...

(Goga, Poezii p. 93).

Iar d-voastră, băde Gheorghe din Băsești, dr. Mihali, dr. Lucaci, dr. Vaida ș. a.

„...vor trebui reduși la adevărate valoare panglicării pretențioși și grandiloquenți, cari bat toba mare... mascând prin șgomot și îndrăzneală sărăcia minții...“

(Goga, Insemnări, p. 241).

Ce superiori și simpatici mai sunt îndrumătorii moderni ai politicii și culturii noastre! Șeful lor, știind bine englezește... se poate adânci în frumusețea poeziilor lui Shelley și poate da astfel „oțelilor“, chiar și în original, părți alese din celebra „Cântare a ciocărliei“. Cine din bătrânii noștri, cine din tinerii noștri fără cunoștința limbii englezești, se mai poate crede la înălțimea culturii lor, se poate asemana cu ei în politica lor privitoare la religie, politică bazată între altele și, precum se pare; pe un antagonism între „Shelley și Biblie...“ (30). Limba lui Shelley e cam grea, dar ce dificultăți nu se prăbușesc în fața unui îndrumător cu o voință, pentru care „îndemnurile și îndrumările“, „consecvența și intransigența...“ sunt tot așa de ușor de urmat, pe cât sunt de ușor de scris pe hârtie!... Iar dacă din ciocul ciocărliei lui Shelley se revarsă „o ploaie de melodii ca din ciur“, de ce geniul unui îndrumător modern nu ar turna și el cu găleata vorbe frumoase, vorbe dulcege, cari „se infiripă“ apoi în fraze sonore, în melodii — politice...

Manuscrise găsite

de Ion Minulescu

Prietenul literaților.

Un prieten bun, unul din acei prieteni rari, care se interesează de-aproape și cu deamăruntul de tot ce ne privește în mod direct, bucurându-se și suferind împreună cu noi la olaltă, mă întâlnește în seara sosirii mele la București și mai înainte de a-mi ura *bun venit*, îmi strigă:

— Am cetit... admirabil... Te felicit!...

Măgulitoarea întâmplare a bunului meu prieten nu mă mai impresionează astăzi. De câte ori mă întâlnește — și trebuie să declar că mă întâlnește mai bine de trei ani — prietenul meu trebuie să mă felicite pentru câte ceva admirabil.

De data asta însă prietenul nu se mai mulțumește cu simpla felicitare. Voește să știe cum am petrecut în vilegiatură cu un cuvânt voește să se bucure și el dacă vilegiatura mi-a priit, sau să regrete și el dacă cumva am avut și eu ceva de regretat în timpul de 5 săptămâni cât am lipsit din București.

Și conversația se angajează în modul următor:

— În sfârșit... P'ai văzut...

— L'am văzut... Pe cine?

— Cum pe cine?... Parisul!... N'ai fost la Paris?... Lasă că știm noi... Pariez că la mine nici nu te-ai gândit...

— Dar bine bre omule, eu n'am fost la Paris!

— Cum, cum?... N'ai fost la Paris?...

— Nu...

— Unde ai fost atunci?...

— La Severin... 3500 kilometri depărtare de Paris.

— Ei comedie! Și eu cetisem în „Minerva“ că ai fost la Paris.

— Nu, la Paris a fost confratele meu C. M...

La auzul numelui de C. M. prietenul meu face doi ochi cât două piese de 5 lei și cu vocea jumătate mă întreabă:

— Păi... C. M. nu ești tu?...

— Bine înțeles că nu... pe mine mă chiamă I. M.

— Așa e... ai dreptate... Uite vezi, eu vă iau întotdeauna pe unul drept altul, mai ales că scrieți amândoi la aceeași revistă... Să nu-ți închipui însă, că pe tine nu te citește... Ți-am citit tot ce ai scris până azi... admirabil... te felicit!

Apoi după o pauză:

— Când ne mai întâlnim?...

— Când vrei.

— Salutare!

— Salutare!

Și prietenul meu este prietenul tuturor licențiatilor din țară, cumpără toate revistele literare dela *Universul Literar* până la *Convorbiri Literare*, asistă la toate premierele și de câteori

apare câte un nou volum, scrie pentru fiecare din ele o dare de seamă elogioasă, pentru a se pune bine cu autorul. Dările de seamă ale prietenului meu însă, n'au văzut niciodată lumina zilei. Ele au fost respinse de toate revistele.

Și citind, mă gândesc că prietenul meu a umblat 3 luni de zile în buzunar cu Calendarul bibliotecii Socec, unde se găsește portretele celor mai mulți dintre scriitorii noștri, îmi vine a crede, că marele prieten al literaților din România, nu știe nici măcar să citească.

Când vei întoarce aceste file...

Când vei întoarce — aceste file
Cu degetele-ți de mărgean,
Te vei gândi fără de voie
La al vieții trist roman.

Te vei gândi la vremi apuse,
Te vei gândi, vei lăcrima,
Că-ți va părea, că 'n aste file
E 'ntregă tinereța ta.

Te vei culca apoi învinsă,
Iatacul ți-o părea pustiu,
Te vei culca visând trecutul
Și-i adormi abia târziu.

A. Cotruș.

în loc ca și d-voastră să studiați în englezește, în vre-un castel din Scoția, „Cântarea Ciocârliei“ lui Shelley, citeați în acel timp gazete și stăteați de vorbă la „consumațiile tradiționale de capuținare de la Jägerhorn“ (p. 187)! Nu are dar drept criticul nostru să vă strige, de sub „inseparabila sa căciulă de oaie“, oarzan pe — englezește:

What you are i know not,
What is most like you?

*

Una din noile și multele „concepții superioare“ ale d-lui Goga fiind, precum am văzut, „strângerea rândurilor“ să vedem ce a făcut modernul îndrumător și îndemnător la *consequență* „ca Românii să-și poată și mai bine strânge rândurile?... Ca solidaritatea dintre noi, care fusese aproape perfectă la ivirea acestui reformator-fenomen între noi, măcar să nu fie slăbită, să nu fie compromisă chiar?... Să cercetăm, căci dela vorbă la faptă e ca dela pământ la cer. Iată ce a făcut: în loc de a contribui la strângerea rândurilor, a potrivit-o cu „îndemnurile“ și cu „îndrumările“ sale așa de genial, încât azi, în mare parte el trebuie să răspundă de *spargerea și de risipirea rândurilor noastre*. Nebănuind măcar profunda înțelepciune românească, importanța ideii „vechi“ că „*limba fără frâu sparge case și cetăți*“, d. Goga, prin articolele sale pe cât de măiestrite și pretențioase sub raportul stilului, pe atât de nesocotite, n'a făcut decât să exagereze și să generalizeze cazuri izolate, n'a făcut decât să răscolească vanitățile, p-zma și neputința în inimile celor slabi de înger și la cap, încontra celor ce menținuseră, cu atâtea greutate, solidaritatea partidului, una din „concepțiile originale“ și ale „reformatorului“ nostru...

Apoi cel ce vrea, *in mod sincer*, unirea tuturor forțelor, acela nu atribue tuturor păcatele cătorva, acela nu prezintă pe o canalie de novelă, cum e „*dr. Traian Hurmuzău*“, ca pe un *tip al fruntașilor* poporului român, acela nu trage azi pe arhierii românilor în noroi ca mâne să-i înalțe în slava cerului, acela nu-și bate joc de nivelul de cultură al imensei majorități a oamenilor noștri rânduiți, așa cum sunt, de Dumnezeu și împrejurări, în fruntea poporului, acela nu califică ideile și tradițiile noastre politice, foarte înțelepte, drept „altare“ ce ar trebui dărâmate, acela nu numește pe cei mai de seamă oameni, pe cari îi avem, „idoli“ cari ar trebui doborâți, acela nu se laudă pe sine dimpreună cu Chendi, Schiopul, Tăslăuanu & Cia „*noile valori morale*“ (!) și nu le prezintă ca „singurele chemate“ (p. 241) să îndrumeze politica noastră după „concepțiuni superioare“, cari sunt ultima expresie a banalității, acela nu-și bate joc, la toate ocaziile, de greșelile de gramatică, de „frăzoaiile pe podobie crâsnicească“ (!) (p. 248) din discursurile celor ce luptă în împrejurări atât de grele. Evident că asemenea atacuri, când directe când piezișe, asemenea ironii și satire, menite a face ridicoli și imposibili pe cei mai mulți, pe cei mai buni și mai de încredere conducători, trebuiau să producă o fierbere în spirite, să dea prilej la nesfârșite animozități și discuții publice și particulare, la răspândirea a tot soiul de calomnii, la o învrăjbire din ce în ce mai aprinsă: la

slăbirea rândurilor, la frângerea lor, la spargerea „*cetății*“ noastre, a singurei cetăți pe care o avem și noi și o putem avea.

Iată dar „*rezultatul*“ deplorabil al „pășirilor“ d-lui Goga, pentru care admiratorii marelui „reformator“ se pot arunca acum la pământ, în fața lui, și pot săruta tălpile — „*idolului*“, creat numai și numai de „*Tribuna*“ d-lor Ciorogariu, Bocu, Scheopul, Chendi & Cia.

Dar domnul Octavian Goga, care a semănat vânt, azi dă din umeri că românii culeg furtună.

Nu, domnule îndrumător! Furtuna o vei culege, de aci înainte, mai ales d-ta!...

D. deputat dr. Șt. C. Pop între alegătorii săi. *Duminecă, în 31 dec. n. își va ținea d. deputat dr. Șt. C. Pop, darea de seamă în casa națională din Șiria. Darea de seamă a iubitului deputat al Șiriei, va fi împreună cu o impozantă adunare populară, la care vor participa pe lângă fruntașii din Arad mai mulți membri ai comitetului nostru național din departări. Inceputul adunării la 2 ore după amiază. Vom reveni.*

*

Din camera Magnaților. În ședința de ieri ținută sub prezidenția conțelui Csáky Albin s'a primit mai întâi o propunere de urgență a conțelui Dessöffy.

S'a trecut apoi la desbaterea indemnizării care s'a primit fără discuție. În ședința aceasta de 1/2 de oră s'au mai tratat câteva afaceri prezidiale și la urmă s'au designat membrii delegațiilor.

*

Criză de președinte în saborul Bosniei. Măsura ce a luat președintele saborului Bosniei, Sola Voislav, în chestiunea deputaților Amantovici și Karomehmedonici a provocat acum o criză destul de serioasă. Excluderea din sabor a deputaților amintiți e un incident căruia îi poate urma demisia președintelui.

Atitudinea potrivnică ce a luat majoritatea deputaților față de hotărârea președintelui l-au determinat să declare că el nu va schimba nici odată ceea ce a făcut, ci va fi gata să-și dea demisia când împrejurările vor cere aceasta. Vicepreședinții s'au declarat solidari cu președintele, așa că dacă într'un fel oarecare nu se va ajunge la pace președinția saborului va demisiona.

*

Academiile de drept și votul universal. Până acum s'au pronunțat două dintre academiile de drept din țară asupra reformei electorale: cea din Eperjes și cea din Cinci-biserici.

Hotărârea academiei de drept din Eperjes e următoarea:

Fiecare cetățean ungar, trecut de 24 de ani, care știe scrie și citi să aibă dreptul de vot. Militarii și jandarmii, ca și până acum, sunt excluși dela votare. Votarea să fie secretă în orașe și pe față la țară. Votarea se face după comune, iar la *noia arondare a cercurilor să se țină cont de supremația maghiară.*

Cam în același sens a decis și academia de drept din Cinci biserică, dar cu adausul ca lărgirea dreptului de vot să se extindă și asupra municipiilor comunale și comitatense.

Nici una dintre aceste două păreri — nu ne poate mulțumi. Amândouă sunt cât se poate de reacționare deși poate ceva mai puțin reacționare decât proiectele conților Andrassy, Tisza, Károlyi și alții. Amândouă vorbesc de supremația maghiară, pe care tind să o mențină printr'o arondare nedreaptă a cercurilor electorale.

*

Incident senzational în Camera austriacă. Înainte de închiderea ședinței dela 20 decembrie a camerei austriace, deputatul dr. Heilingner a adresat președintelui camerei o întrebare prin care atrăgea atenția asupra faptului, că comisiunea de control al datoriilor statului a considerat

ca o greșală, că fostul ministru al comerțului dr. Weisskirchner, s'a folosit de pozițiunea sa de ministru pentru a încheia cu o bancă o afacere în valoare de 2 milioane și jumătate de coroane în dauna statului și contrarie legilor.

Deoarece la fapt a ministerului de comerț, și șeful de secție Pranter a fost complice cu Weisskirchner, de aceea sunt temeri de o falsificare sau dispariție a acestor dosare.

Deputatul Hailinger întreabă deci dacă președintele camerei e dispus a cere imediat dela ministerul comerțului dosarele respective. Președintele declară, după respinge atacurile personale, că va transmite cererea președintelui comisiunii de control al datoriilor statului.

Camera deputaților va fi convocată din nou, prin scris, după vacanțele Crăciunului.

*

Afacerea Conrad în delegațiuni.

În cercul delegațiilor austriaci s'a pornit o mișcare intenționată ca în ședința din 28 a delegațiilor să interpeleze pe ministrul comun de externe conțele Aehrenthal în chestiunea demisionării șefului de stat major Conrad. Mișcarea a fost inițiată de deputații creștin-sociali cari vor cu această ocaziune să atace pe conțele Aehrenthal. Se va aduce în discuțiune și poziția Italiei în tripla-alianță, în urma schimbărilor rezultate din operațiunile sale militare.

*

Chestia naționalităților într'o congregație comitatensă. Din Pojon vine știrea, că alaltăieri a avut loc acolo o ședință furtunoasă a congregației comitatense. Între punctele ordinii de zi era și hotărârea comunei slovace Malolevarda, ca anume protocoalele comunei să fie purtate în limba slovacă. Decisiunea reprezentanței comunale a fost însă apelată.

Comisia permanentă a propus congregației anularea decisiunii din chestiune. Frații slovaci în frunte cu neobosiții lor conducători din comitatul Pojon au cerut cu insistență, provocându-se la litera legii, să se lase neschimbată decisiunea reprezentanței comunale din Malolevarda. S'a născut o discuție vehementă, la care au luat parte dintre fruntașii slovaci deputatul Ferdinand Juriga și Milan Ivanca. Firește că ceata de patrioți n'a putut lăsa ca „*ideea*“ să fie periclitată și respingând cererea „*agitatorilor*“ a primit propunerea comisiei permanente.

*

Din cameră. Azi nu s'a ținut decât o scurtă ședință formală. Președintele camerei comunică decisiunea senatului cu privire la proiectul indemnizării.

Barcsay Andor interpelează în chestia iregularităților ivite în administrația comitatului Hunedoara. Întreabă ce măsuri va lua ministrul de interne față de amestecul ilegal al prefectului comitatului în afacerile ce aparțin cercului de competență al vicecomitelui. Lovász Márton de asemenea a înaintat în ședința de azi a camerei o interpeleție în chestia ameliorării situației materiale a muncitorilor dela căile ferate de stat. Răspuns n'a primit însă nici unul dintre interpelețanți.

Prima ședință după vacanță e fixată pe ziua de 12 ianuarie. În această ședință se va continua discuția bugetului.

Inferioritatea economică a elementului maghiar

Tocmai așa de orbit nu poate să fie nimenea, încât să nu vadă și să nu recunoască o stare bolnăvicioasă, o stare de inferioritate evidentă pentru toată lumea, și în primul rând pentru acela care suferă de ele. Numai când e vorba de îndreptare, de remedii, se schimbă lucrul; pe acestea nu oricine poate să le recunoască, sau recunoscându-le, nu oricine are și tăria sufletească necesară ca să le aplice.

Astfel stă chestiunea și cu inferioritatea economică a elementului maghiar din țara aceasta. Cu orice prilej ea e recunoscută, e deplânsă, e căinată. Se merge chiar până a se recunoaște cauza-i determinată, care este năvala acelui element, „alcătuitor de stat“, spre... slujbele de tot felul ale statului, cu neglijarea, atunci bineînțeleasă, a celorlalte terenuri de muncă, a carierelor cu adevărat neatârinate și productive...

Dar numai până aci se merge pe căi juste, și bine recunoscute, întru cercetarea acestei stări anormale, bolnăvicioase. Mai departe începe rătăcirea, — și e greu până începe, căci apoi se întortochează tot mai mult, până ajunge iarăș la inextricabil, — și la iremediabil.

Năvala elementului maghiar spre slujbele statului o pricinuesc... școlile, o pricinuesc organizarea învățământului, care neglijează ramurile practice și cultivă aproape exclusiv pe cele teoretice, — (termenii nu sunt poate tocmai cei mai proprii, dar înțelege oricine despre ce e vorba). — Aceasta e una din cauze. Atunci, remediu? — Este crearea de altfel de școli, școli de agricultură, comerciale, de meserii, etc., într'un număr mai mare decât până acuma, — firește toate în primul rând, dacă nu chiar exclusiv, pentru elementul maghiar din țara aceasta...

Cu acest chip s'a rezolvat chestiunea? S'a pus, spre vindecare, plastrul cel adevărat pe buba de mult timp văzută, și examinată de toți doctorii, chemați și nechemăți, ce se amestecă și se grămădesc în consultul tumultos dela căpătâiul acestui veșnic bolnav, care este regatul Ungariei?

Mulți vor fi crezând așa, — dar... Pe toți aceștia nu-i așteaptă decât repetite și nesfârșite desiluzii.

Fiindcă s'a luat numai un *symptom* al boalei, drept cauza ei adevărată. Greșita directivă a organizării învățământului produce, e drept, în chip imediat evident, acea pleoră de care se plâng toți cei îngrijorați de unilateralitatea străduințelor *maghiare* în activitatea obștească. Dar însăși acea directivă greșită, nu este decât o *urmare* a altei cauze, care în realitate dă naștere răului.

Care e acea cauză, pe care doctorii consultanți la căpătâiul bolnavului nu știu, sau *nu voiesc* s'o recunoască? — Este închipuirea, care s'a înrădăcinat și a crescut mare în mintea mai fiecărui maghiar: că *el* și toți cei de neamul lui sunt cei chemați

să *stăpânească* în această țară. Iar *stăpânirea* se traduce, în chip văzut, firește, prin aca-pararea tuturor *slujbelor*, dela aceea a primului ministru, până la aceea a celui din urmă *finanț*, sau hamal la căile ferate...

Apoi veți putea dumneavoastră să faceți oricâte școli de meserii, de comerț, de agricultură și de horticoltură, — atâta vreme cât maghiarul va ști, că el, care numericește, se află în minoritate în țările coroanei ungare, e chemat și îndreptățit (!) să dea *singur*, sau aproape singur, pletora celor cari trăiesc de pe urma bugetului statului; — el tot numai spre acel buget va da năvală, — și frumoasele școli clădite cu minunatele intențiuni ale doctorilor, și cu banii noștri greu munciiți, vor fi destinate să rămână goale; — căci aceia, pentru cari se vor face, vor refuza să le treacă pragul, — iar aceia, cari ar voi să-l treacă, vor fi opriți la ușă.

Vor refuza maghiarii și mai departe, — cei mai mulți din ei, — să treacă pragul unor școli cari i-ar pregăti pentru cariere mai grele oricum, mai puțin *comode*, decât acelea spre cari le rămâne drumul deschis, ca să huzurească pe spinarea concetățenilor lor de calitate inferioară și de drepturi reduse.

Când o populație de 8 milioane dă slujbași de tot felul pentru o țară de 18 milioane de locuitori, nu poate să fie decât firească că cele 8 milioane vor neglija alte terenuri de activitate în țară, și le vor părăsi celorlalte 10 milioane, cărora nu le rămân decât acestea, — sau chiar... străinilor.

Da, și de străini se plâng doctorii stărilor rele din țară, stări pe cari le recunosc, dar nu le știu vindeca. De străini adevărați în înțelesul de *necetățeni* ai acestui stat, — căci altminteri drept mai străini decât adevărații străini suntem tratați aici noi, cetățenii lui de calitate desconsiderată...

Ați văzut că ministrul agriculturii, d. Serényi Béla, și-a adus aminte, într'un discurs al d-sale din Cameră, și de *bulgarii*, cari fac grădiniștii de legume în o mare parte a Ungariei. Nu bulgari de aici, ci bulgari *din Bulgaria*, cari vin în timpul lucrului de grădiniștii, și se întorc în țara lor cu câștigul, după terminarea acestei îndeletniciri și negustorii periodice... Această observație a fost originea proiectului — înființării unei școli de grădiniștii la Turda...

— „Nu! zică d. deputat Barcsay Andor; să fie mai bine în Hunedoara... și cu ocazia asta să se stabilească acolo și o *colonie de ciangăi!*“ — „Admis! căci este și în ordinea ideilor mele“, — întregește și încheie d. ministru.

Să încheiem și noi, — deocamdată, bineînțeleș, numai acest articol. Să încheiem accentuând observarea care reiese de aci: că până și în lupta contra *străinului*, pe calea economică, nu se dorește și nu se

ia în considerare concursul *nostru*, al cetățenilor, de altă limbă decât cea maghiară, ai acestui stat, — ci chiar și cu prilejul unei asemenea *lupte*, ascuțișul ei se întoarce... *tot împotriva noastră!*...

Astfel, cu asemenea sisteme și cu asemenea *leacuri*, se va ajunge la rezultatul că... se va confirma și mai mult, și se va perpetua, — inferioritatea economică a elementului maghiar în țara aceasta.

Votarea acordului franco-german în camera franceză. Din Paris vine știrea, că desbaterele asupra acordului franco-german s'au terminat. *Votarea* a fost precedată de o serie de declarații, prin care diversele grupuri au cerut deputaților *votarea* sau respingerea acordului. Camera a ascultat aceste declarații cu mare nerăbdare și șgomot formidabil.

A provocat interes numai declarația celor 14 deputați din Alsacia și Lorena, cari au spus, că Lorena nu poate ceda cu nici un preț Germaniei părți din posesiunile naționale. Camera a primit acordul cu 393 voturi, contra 36.

Acordul a obținut o majoritate cu mult mai mare decât aceea la care se aștepta guvernul. Au votat contra numai adepții personali ai contelui de Mun. Socialiștii și radicalii socialiști s'au abținut.

Rușii în Persia. Cu toate asigurările lui Sassanov, că în curând conflictul ruso-persan se va tranșa pe cale pacifică, dată fiind împrejurarea că persii au primit deja mare parte din condițiile impuse de Rusia — azi avem deja știri pozitive despre o ciocnire sângeroasă între trupele rusești și supușii persani. Cu toate că Rusia a trimis guvernului persan deja două ultimite — lucru neobicinuit de altfel în diplomatie — și cu toate că guvernul Persiei s'a arătat mult mai conciliant după primirea ultimului al doilea, vărsările de sânge odată începute nu vor putea fi împiedecate cu una cu două. Armata rusă probabil va fi silită să-și deschidă cu forța calea spre capitala Persiei.

Astăzi e deja lucru incontestabil că Rusia va ocupa cu forța sa armată Persia întreagă. E întrebare acum, fi-va oare aplicată Rusia să-și retragă trupele, după ce guvernul persan va fi primit toate condițiile ce i-se impun? Sau se va încumeta să ocupe și să-și anexeze dacă nu toată dar ce-l puțin o parte, provinciile nordice, contrar asigurărilor date de Grey și contrar promisiunilor lui Sassanov că Rusia nu gândește să vatame integritatea Persiei. Conflagrațiunile ce s'ar produce în cazul acesta în diplomația europeană sunt incalculabile. Nici Anglia și cu atât mai puțin Turcia nu vor putea privi cu ochi buni expansiunea Rusiei spre sud. Izbucnirea războiului sfânt ar fi inevitabil și în lupta pentru islam n'ar prinde armele numai persanii, cei mai deaproape interesați, ci întreaga suflare musulmană de pretutindenea.

Revoluția din China. Tratatul de pace dintre guvern și revoluționari, ce părea a se apropia de o deslegare fericită, întâmpină acum noi obstacole. Intrucât revoluționarii țin morțiș la punctul lor de vedere, iar Iuansikkai nu cedează, pace nu se poate face.

Mânia revoluționarilor se îndreaptă acum împotriva străinilor. Foile revoluționare afirmă, că trupele revoluționare se pot măsura cu armata oricărui mari puteri. E de însemnat, că generalii revoluționarilor și-au exprimat părerea și mai pe urmă au hotărât chiar, ca marile case comerciale europene să fie forțate a plăti dare de război. Iuansikkai a anunțat congresul revoluționar, că nu va putea aproba pe aceea ce vor să transforme împărăția chineză în republică, căci aceasta n'ar însemna decât îmbucătățirea ei.

Planul lui Iuansikkai e, ca China să rămână regat, împărăteasa văduvă fiind exclusă din dom-

In interesul propriu recomand onor. public să privească expoziția aranjată cu gust, corespunzătoare de crăcin din cele mai moderne obiecte pentru ornamente și de folos, în depozit foarte mare. **Mare depozit în rame pentru fotografii, pe cari le pregătesc cu preț ieftin.**

FISCHER MÓR comerciant de lămpi de porcelan și obiecte pentru ornament.

A r a d, Piața Andrásy Nr. 20.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 568.

nie; nu poate aproba însă ca diferitele ținuturi să-și aibă guvernele lor, cari le-ar crea o poziție de tot independentă.

Starea flotei de război germane. Colaboratorul naval al ziarului „Standard” din Londra a făcut ieri o critică severă a flotei de război germane. Articolul constituie o insultă adusă marinei germane. El spune:

„Știrile despre importante înarmări ale marinei și artileriei sunt numai legende. Nouile de structoare de torpilor sunt la înălțimea celor engleze. Submarinele sunt chiar prea primitive. Și mai rău stau lucrurile cu echipagiile. De când ofițerilor de pe vasele submarine li-s'a interzis să comunice cu ofițerii de pe bord, mulți ofițeri des-gustați și-au întrerupt serviciul.

Despre o adevărată camaraderie nici nu poate fi vorba la acești oameni.

Publicului german i-se ascund toate aceste împrejurări și el e legănat în basmul imposibilității, ca Germania să fie învinsă.”

Un om care... se respectă

Cucernicia Sa părintele Ciorogariu, care „se respectă pe sine” (in lipsa altora care să-l respecte) a pus punct discuțiilor. Declară în numărul de azi al „Tribunei”, că: „d. Goldiș insultă și nu discută fapte”. Și pentru asta Cucernicia Sa, fiindcă se respectă pe sine, de acum înainte — tace.

E ceva nemai pomenit cu omul acesta. Scoate o broșură de 68 pagini, pe care o umple aproape exclusiv cu cele mai murdare și mai mincinoase calomnii și insulte la adresa mea, făcându-mă criminalul cel mai josnic, și acum, după ce i-am dat peste gliare, se pune și fără pic de rușine, cu o îndrăzneală stupefiantă declară senin, că: „Eu pot numai și știu să discut lucrurile cu demnitatea unui om, care se respectă pe sine”. (Acest „pe-sine” era de prisos din punct de vedere gramatical, domnule director al unui institut de cultură românească!)

Ce minunat l-a potrivit maestrul în clasicele-i cuvinte:

„Sub neagra-i reverendă la piept strâns

— încheiată

Privește-l cum cu duhul blândeței se arată.

Ce dulce și cucernic! ce zîmbet uns cu miere,
Când în artere-i curge în loc de sânge fier!”

Ei, care va să zică de-aci 'nainte tăcem,
Cucernice? Să fii sănătos.

Vasilie Goldis.

Scrisoare din Berlin

Arderea cadavrelor și virginitatea.

La invitarea secțiunii de berlin a federației internaționale aboluționiste, s'au adunat ieri în casa arhitecților o mulțime de femei ca să ia o poziție cât se poate de energică împotriva unei ordinațiuni ministeriale, ce pretinde ca înainte de arderea cadavrului la o eventuală examinare obligatorie a lui, să se stabilească și virginitatea moartei. In vorbirea de deschidere președintele societății, adică d-soara Anna Pappritz atacă violent noua dispoziție ministerială, pe care o consideră de un nou și temerar amestec în cea mai intimă viață

a femeii. Aboluționismul este bazat pe principiul acela, că viața sexuală este chestia privată a fiecăruia, și cât timp ea nu se află în nici o contradicție cu ordinea publică și cu drepturile altora, are dreptul ori și cine să și-o aranjeze privat și s'o împace cu conștiința sa. Lupta pentru arderea cadavrelor este o luptă pentru o concepție de viață; este aproape inexplicabilă poziția nefavorabilă ce-o ia biserica împotriva ei, de oarece însăși biserica stimează pe mulți martiri, cari tocmai au fost arși. Mulți oameni, între cari se află și foarte mulți creștini credincioși, sunt din anumite considerații estetice, cu trup și suflet, pentru arderea cadavrelor. Însă cât de mult pot fi vătămate persoanele mai simțitoare, tocmai prin această ordinațiune recentă a ministrului. Prin o astfel de cercetare s'ar deschide porți și ferești largi bărfelilor de tot felul; iar prin o trăsătură de condei a unui medic inconștient i-s'ar răpi unei moarte, care nu se mai poate apăra, aceia ce are mai scump femeia, adică onoarea. Cum am putea numi altfel faptul acesta decât ca numele de cea mai gravă ofenză a pietății și cea mai urâtă profanare a cadavrelor”.

Dsoara dr. jur. Alice Westerkamp, critică hotărârea ministrului din punct de vedere juridic. „Nici din punct de vedere criminal” spune oratoarea nu se poate justifica ordinațiunea ministrului. Dacă există vre-o neînțelegere în privința cauzei morții unei persoane, între medicii în tratamentul cărora s'a aflat respectiva persoană și între medicii oficioși, cari au să inspecteze din oficiu morții, în cazul asta e dreptul poliției ca să dispună disecarea cadavrului. Stabilirea virginității pare a isvorii tocmai din acel spirit, care este totdeauna și împotriva libertății de evoluție.

Ministrul ce a dat ordinațiunea amintită, are tot de odată puterea ca să și-o și retragă. „Să sperăm”, își încheie oratoarea discursul ei „că ministrul va face întrebuintare de puterea sa și va înlătura o dispoziție a sa, care pentru fiice femeie, fie aderentă sau contrară a arderii cadavrelor, e foarte penibilă!”

Din punctul de vedere al medicinei, a vorbit d-soara dr. med. Agnes Bluhm. Ea arată că diagnozele medicilor, adeseori chiar fără de voie, conțin și o sentință etică. Acesta ar fi și motivul așa numitei datorințe de discreție medicale, și aceasta ar fi și motivul pentru care un medic în documentul de moarte, adeseori prezintă cauza morții unei persoane foarte acoperit, scriind, ca pildă, de cauză a morții unei persoane aprinderea creierilor, în loc de adevăr, adică nebunie din cauza beției. Diagnoza virginității să fie tot asemenea o sentință de un caracter etic. Legea prescrie, că la o secționare oficioasă a cadavrului, e nevoie a se lua în seamă sentimentele familiilor. Aici nu e vorba însă de nici o examinare a virginității. Virginitatea este o noțiune etică, care se află la un loc comun cu însemnătatea deosebită a monogamiei, afirmându-și tocmai de aceia însemnătatea ei generală. Dar fiind din marginile acestea, prin stabilirea virginității nu se poate stabili absolut nimic mai mult. Noțiunea etică a virginității nu se poate acoperi cu cea medicinică, după cum a documentat-o prea multe cercetări medicale. Prin o astfel de procedură nu pot fi descoperite crime, și afară de asta toate crimele cari s'ar presupune cumva, ar putea fi considerate la cercetare a cadavrului. Medicul însă în cazul acesta joacă rolul puțin de invidiat, a unui om care prin o diagnoză nesigură îi răpește unei sârmane femei moarte, aceea ce a avut ea mai scump, adică onoarea! Ar trebui, ca chiar din punct de vedere medical să se protesteze împotriva acestei ordinațiuni, care apasă conștiința medicului și amenință să nimicească prețioasele relații cari se află între un medic și un pacient!”

Aplauze îndelungate au acompaniat toate expunerile oratoarei. După o scurtă dezbateră la care au luat parte mai multe femei, s'a votat unanim următoarea moțiune: „adunarea femeilor din 16 decembrie 1911 dela casa arhitecților din Berlin, cari fac parte din federația internațională de aboluție, ridică energic protest împotriva ordinațiunii

ministeriale din 14 septembrie 1911, care prevede, ca să se menționeze aflarea virginității. Această examinare e din punct de vedere juridic fără de nici un scop, iar din cel medicinic lipsită de valoare, deoarece este imposibilă o constatare serioasă a virginității, pentru un medic serios, iar din punct de vedere umanitar și etic este a se reproba cu toată tăria, ca un act de o brutală profanare a celor mai intime secrete ale unei femei moarte.

Prin primirea unei astfel de constatări, în documentul de moarte, se deschide numai o poartă largă clevetirilor și defaimărilor urte. Onoarea unei moarte, care nu se mai află în poziția de a se apăra, ar putea fi vătămată în felul cel mai simțitor, iar bunul nume al multor familii ar putea fi nimicit. De aceea femeile din Berlin, adunate aici, îndreaptă d-lui ministru de interne cea mai urgentă rugare, ca să nimicească dispoziția amintită, care ofensează profund sentimentul demnității femeiești și ființa ei etică, în modul cel mai neuman”.

Corresp.

Noul limbaj al beduinului

După cât înțelegem d. I. U. Soricu s'a supărat, greu de tot. Și noi n'am avut intențiunea aceasta. Am vrut numai să râdem. Un ziar trebuie să aibă și ceva distractiv, ceva vesel. Asta o socotim o datorie față de cetitorii noștri, — și, în consecință, trebuie să urmărim tot caraghiosul, care se lefăie în viața noastră publică.

Mulțumim în primul rând d-lui Bo-cu, directorul „Tribunei”, cel ce, pe nedreptul „stă în bătaia loviturilor venite dela toți și pentru toți”. D-sa a fost, până acum, oaspele cel mai iubit al rubricii noastre glumețe — și, pus în bătaia tuturor loviturilor, d-sa, de atâteaori a redat buna dispoziție cetitorilor noștri și prin pana „monocordă” a d-lui Vaida.

În al doilea rând, cetitorii noștri trebuie să fie mulțumitori, pentru buna lor dispoziție din cele două săptămâni trecute d-lor Verescu și Soricu, în aceiaș măsură. E adevărat, că cel dintâi a dat-o buzna cu „marea iuteală” — și afacerea a devenit cu tragedie... Cu acesta însă, spre regretul cetitorilor noștri, multă vreme nu ne vom mai întâlni în coloanele „Tribunei”.

Șoricu, însă, rămâne al nostru. Asta e „primenitor statornic”. E adevărat, că de câteva zile nu mai face atâtea negliobii. Și trebuie să ne fie mulțumitor nouă. Vorba românească: când doi inși își spun, că ești beat, du-te și te culcă. Iar noi suntem mândri cu d. Șoricu, acest ursuleț al intransigenței naționale, — fiindcă așa cum îl are acum, „Tribuna” nouă ni-l datorește.

De necunoscută — „oaza”, cum îi place beduinului s'o numească — nu mai pomenește.

Pe cât îi stă în putința unui om nărdvit, se ferește să mar bată câmpii; evită falsele indignări, și — nu mai mustră comitetul național. Am mai putea adăoga că se ferește de „întâmplările de senzație” și chiar în „lumea” sa sufletească — atât de scumpă cititorilor și îndeosebi cititoarelor „Tribunei” și în care bat toate vânturile — nu se mai retrage.

Avem dar, toate motivele să fim mulțumiți de tratamentul ce i-l-am aplicat.

Voiești un

cadou de Crăciun?

Atunci comandă o

garnitură frumoasă de piele engleză!

Dela cine? Dela fabrica de mobile

Székely és Réti, din Márosvásárhely
piața Széchenyi nr. 45.

Persoanelor solide se vinde pe lângă solviri în rate, fără urcarea prețului. Mobilier complet pentru prânzitoare, dormitoare, saloane, precum și pentru domni gargonii.

Mare asortiment în mobile pentru mirese.

Prețuri extraordinar de ieftine!

La cereri din provincie ne prezentăm în persoană, cu bogatele noastre colecții de mustre.

Dar vezi, ori fire nărdăvită nu scapă ușor cu una cu două. Spre sfârșitul corespondenței sale ex-beduinul iar o ia razna. De data asta nu mai e imaginația pe care, mult puțin, și-o supraveghează, — e sentimentul. Și când îl atingi pe cineva la „sentiment”, numai decât își arată adevărata fire.

Ex-beduinul, care a crezut că va putea face lumea să-l creadă „vultur”, fiindcă și-a schimbat obrazul ca și numele — devenit Soricu din Soricu — nu s'a putut să nu-și dea arama de slugă pe față.

Ars cu biciul, cu care l-am trezit din visurile sale de prinț bavarez, de don quichote, a uitat că vrea să pozeze ca ciocoiu și a luat-o cu injurături ordinare, cari în lumea domesticității din care se trage falșul prinț de Bavaria, falșul confident al „necunoscutei” și falșul beduin, a început cu injurături: „slugă”, „cafel”, „grivei”.

Pentru asta iubite Soricule, nu ne supăram deloc. Noi știm că oricât cineva s'ar compara cu un prinț bavarez „veacurile de întineric moștenite de sufletul lui”, vor vorbi în momentele lui de supărare, când l-ai ars cu biciul.

Norbește fiecare cum se pricepe. Și dacă puterile lui sufletesti nu-l ajută să se ridice cu o schioapă deasupra mocirlei, nu poate fi invinșat. Sunt veacurile de întineric moștenite de sufletul lui. Și de moștenirea aceasta nu se poate debarasa. Din vultur, vultur naște și din slugă nu poate naște decât slugă.

In virtutea acestor adevăruri pe cari fiul lui badea Ursu Soricu, ex-beduin, le-a întrevăzut, în furia supărării, pricinuită de biciul cu care l-am trezit, ne așteptăm dela dănsul și la alte multe injurături; acestea de până acuma sunt prea puține față de cele cu care a gratificat pe membrii comitetului național.

Suficiența te prinde de minune Soric nepretuit. Mai lefăste-te pe două coloane, fiindcă cititorii noștri așteaptă cu nerăbdare. Ia-l pe Gabor ori pe Vernescu în apărare și indignează-te, nobila figură, împotriva comitetului național, indignează-te că e cine să rădă.

Și totuși prevedeam că ai să renunți de a mai bate câmpii — și asta spre mâhnirea, vai, a cititorilor „Românului”, cari se vor întreba: Ce-i cu beduinul? S'a retras oare pe veci în lumea sufletului său? L-a uitat necunoscuta? Grăuntele de nisip nu mai urlă?

Iar noi vom răspunde: Beduinul — va să cumintă.

Așa, Soricule-mamă.

P. S. Era să uit, vrei să-mi afli numele. Il vei afli, dar numai după ce voi fi scâpat „Tribuna” de aerele dale de beduin de sănșat. Ti-l vom spune când nu vei mai face prostii.

Vinovați conștienți — delicvenți inconștienți

(Articol venit din afară)

Vorbe grele, ar zice d. O. Goga, dacă nu le-ar fi scris chiar d-sa: „Vorbe ușoare, foarte ușoare, trebuie să zicem noi”.

E vorba de răspunsul ce-l dă d. O. Goga în „Tribuna” articolului mai recent al d-lui dr. A. Vlad, publicat în nr. 256 al „Românului”. De astădată autorul pare a se fi coborât cu două-trei trepte mai aproape de noi, muritorii acestia de rând și ca un sfântul Petru, din legendele bătrâne începe a ne dojeni și a ne da sfaturi părintești, cum am putea să dobândim împărăția ceriului.

Și vorba răsbornicului poet a devenit acum atât de dulce, atât de mângâietoare.

Fiecare cuvântul exprimă atâta durere pentru pătimirile noastre, atâta venerațiune față de dascălii săi, atâtea considerații față de prietenii săi, dar mai cu seamă transpiră din ele un simț nobil pentru adevărul absolut.

Pare că vezi pe poet cum șade la masa sa de brad cu condeiul într-o mână, iar în cealaltă cu „Românul” din slovele cărnia se încearcă a scruta adevărul. Într-un colț al odăii șade o ființă gingașă și suavă și visează: poate de raiul poeziei.

Doamne, ce interior fermecător!

Și tacticos ca un bătrân cuminte, poetul scrie slovele de aur, menite să lumineze mintea și să încălzească inima bietului norod, care în așteptarea lui, după razele binefăcătoare, abia își mai poate ascunde neastâmpărul.

„Poetul va vorbi, poetul va vorbi”, se aude trecând ca un mormur din gură în gură.

Și de odată sublimul moment sosese. Poetul apare pe tribună.

Ca un zeu, ca însuși Dumnezeu.

Un „aah!” de admirație, și după aceea tăcere adâncă.

Inimile tuturor își opresc bătăile, toți își rețin respirația.

„Poetul va vorbi!” „Va vorbi despre trecutul nostru, plin de vitejii dar și de nesfârșite, dureri și amărăciuni. Și când inimile se vor înduioșa, când lacrimile se vor ivi în ochii din cari n'a mai pierit des-nădejdea seculară, glasul poetului ca printr-o minune se va schimba, și ca trâmbița unui arhanghel va răsună. Norodul se va cutremura la acest glas venit din cer, și într-un gând se va ridica și va arunca dela sine grija, ba, chiar și viața zilei de azi și mâna n mâna, va pleca într-acolo unde semnul din ceru le arată, viața de mâne, mai bună, mai frumoasă.

Așa va vorbi poetul, căci așa trebuie să vorbească în poezie.

Doamne, ce vis frumos! și ce așteptări amăgitoare!

Poetul nu vorbește de Mircea, Ștefan și de Mihail Bravul, ci vorbește de alți eroi naționali.

„Firește”, zice poetul, „nu e acum timpul potrivit pentru recriminări istorice, dar dacă sunt păcate în trecutul acestui organ de pe vremea lui „Brote-Mangra-Slavici”, ca alegerea de episcop a unchiului d-lui V. Goldiș, — invocată de d. Vlad — și altele, atunci pentru aceste păcate nu sunt vinovați actualii scriitori la „Tribuna” de azi, ci sunt răspunzători toți susținătorii de atunci ai ziarului, între cari cei mai infocați erau tocmai prietenii de ieri, oamennii dela „Românul” de azi, în frunte cu d. Vasilie Goldiș. Trecutul deci, din care în această chestiune nu se poate trage nici un învățământ pentru prezent, trebuie lăsat în grija istoriei nepărtinitoare”.

Va să zică, d. O. Goga, admite păcatele din trecutul „Tribunei” și totuși nu poate trage din ele nici un învățământ pentru prezent. Naiv nu-l putem considera pe d. O. Goga, dar, nu-l putem cruța să nu-i punem în socoteală în loc de naivitate, — reavoință. Publicul românesc așteaptă dela domnia-sa o judecare obiectivă a lucrurilor și cu părere de rău constată, că pe lângă vanitate e și multă superficialitate în toată acțiunea sa politică. D. dr. A. Vlad a arătat în articolul din chestie, că conflictul între comitetul național și „Tribuna” trebuia necondiționat să izbucnească odată. Că n'a izbucnit mai curând, cauza a fost aceea, că comitetul național a cedat în momentele critice, nu pentru groaza scandalului, ci din considerațiuni superioare și binecuvântate. E trist, că d. O. Goga e încă atât de tânăr la judecată, încât să creadă, că în viața și luptele politice e permis a da cu băta în baltă oricând are unul sau altul chef ori vre-o „idee salvatoare”.

Pentru orice român de cinste și neorbit de urile personale e cert astăzi și o recunoaște aceasta și însuși d. O. Goga, că „Tribuna” din trecut a stat sub influința mangriștilor. Călugărul acesta iscusit a fost însă un bun politician, căci a știut să-și ascundă intențiunile sale politice până în momentul crezut de dănsul — binevenit. Acum după ce d. dr. Vlad destăinuiește publicului mare unele taine de după culise, toți înțeleg pentru ce n'a voit comitetul național să decreteze „Tribuna” de organ oficial al său și a încercat a-și crea un nou ziar pentru informațiunea publicului.

Noi, muritorii acestia de rând, înțelegem mult din puținul ce ni l-a spus d. dr. Vlad. Un poet genial ca d. O. Goga să nu poată înțelege nimic?

D. O. Goga, puritan cum este, nu se poate împăca cu trecutul păcătos al „Tribunei” și prin urmare procedează foarte simplu: își spală mâinile de păcat.

Domnia sa, (V. Goldiș) a fost două decenii în cea mai desăvârșită intimitate cu „Tribuna”. Atâta amar de vreme ori a văzut, ori n'a văzut. Dacă a văzut, atunci e părtașul conștient al tuturor păcatelor din trecut, dela alegerea de episcop a unchiului său până la numărul unguresc al „Tribunei”, în cinstea lui Tisza, scris de dom-

Dr. ȘTEFAN TAMASDAN
 medic univ. specialist în arta dentistică.
 ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.
 Palatul Fischer Eliz. Poarta II.
 Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

In grădina de iarnă a „Hotelului Central” condusă în spirit modern găsește Onor. Public. benturi și bucătăria care indestulește cele mai delicioase dretensiuni. După teatru cină caldă.

Pentru cununii și banchetari săli separate. Zilnic turaf de țigani de primul rang. În cafenea după teatru cină exquisit. Cu deosebită stimă:
AUGUSTIN CSERMAK
 hotelier.

nia sa, e deci un *vinovat conștient*. Dacă a suferit de miopie acută și a putut fi tras pe sfoară douăzeci de ani, atunci e și mai rău, e un *delicvent inconștient*. Nici într'un fel nici într'altul nu primește un certificat de invidiat pentru un director al unui ziar autorizat... Să lăsăm deci trecutul...

Ba nu, stimabile, să nu-l lăsăm. Să ne agățăm de el, cum se agăță cel amenințat de înecare și de un pai care plutește pe deasupra apei.

Recunoști, așadar, că trecutul „Tribunei” n'a fost „cușer” și cu toate acestea d-voastră scriitorii dela „Tribuna” zilelor noastre tot la trecutul ei vă referiți. În privința aceasta aveți întru câtva dreptate, publicul mare nu bănuia nimic dintre tainele culiselor „Tribunei”, prin urmare acest ziar fiind de altfel redactat bine a cucerit cititori și aderenți.

După izbucnirea crizei actuale însă lucrurile s'au schimbat. Tovarășii și prietini de odinioară s'au despărțit. Unii au plecat în frunte cu Mangra, ceilalți și-au luat drumul cel vechiu și cunoscut. Ai dreptate d-ta, o tragere pe sfoară a fost; dar cine a rămas în belt, să ne-o spui d-ta.

Și dacă ai voie și crezi că se plătește ne-ai mai putea explica odată cine sunt *vinovații conștienți* și *delicvenții inconștienți*?

Iar de încheiere o întrebare sinceră: D-ta între care te socotești, după ce atât de conștient ori inconștient, dar în tot cazul în mod de tot necuviincios ai lovit și lovești în dascăli și protectorii de odinioară ai d-tale, d-nii N. Iorga și V. Goldiș, cărora ai să le mulțumești mai tot în aceeași măsură ca și talentului, succesul d-tale de poet?

Apropo! Pe când redactai foaia săptămânală „Țara noastră” Te-ai fost luat la hartă și cu Preasfințitul dela Sibiu pentru nu știu ce scrisori trădătoare de neam. Pe atunci poate ți-a fost teamă să forțezi desertarea scaunului mitropolitan fiindcă nu era candidat potrivit la îndemână. Nu crezi, că acum ar fi timpul oportun să începi de nou războiul sfânt al primenirii?

Obiectivitatea dlui Goga

De astădată la „Tribuna” avem o nouă mare supărare.

E vorba de cineva, care gândindu-se în tot timpul numai la sine, la marea sa genialitate, afectează pentru public o modestie mare, de erou al nației sale pentru care tot Ardealul este un moft față de imensitatea geniului său.

E vorba de d. Octavian Goga.

*

D. Octavian Goga precum știți, a fost până acuma cruțat.

Exista convingerea, că „însemnările” sale, diferitele „crâmpee” și „mănușchiuri” pe care „alergările condeiului” d-sale, le lăsau din când în când să urmeze, își au izvorul într'o vanitate prea exagerată, prea îmbătătită de sine, care nu voește să se împace cu gândul că stihurile nu sunt suficiente pentru a îndreptăți pretenția de a domina politica unui neam dar că cu timpul se va vindeca... și va apuca dela sine pe drumul realității politice, pe adevăratul drum care duce la vârful, unde-i place să se închipue de pe acuma și care este acela al muncii *pozitive, reale*.

Dar răsfățatul poet nu a înțeles indulgența altora. D-sa se obicinuisese cu gândul că este invulnerabil, că planează peste toată lumea, că are dreptul să vorbească ori-și-ce, despre ori-și-cine, că tot ce spune d-sa este o literă sfântă, și că trebuie primit fără discuție.

Tăcerea noastră pentru d-sa însemna o slăbiciune în fața genialității sale. Și astfel, cu vremea, în loc de a se apropia de realitate, d-sa tot mai mult s'a înălțat pe norii vanității sale, de unde — fără a se gândi că cei pe care-i vede dela o așa înălțime ca pe niște muște, la rândul lor încep să vadă în d-sa o siluetă umflată de vântul îngâmării, — a început să trateze pe membrii comitetului național ca pe niște „măgari” care pasc „pe coastele Vizaviului”; pe părintele Lucaciu care a putrezit 5 ani în temnițele maghiare, ca pe un Cațavencu și această numai pentru că a avut alt ceva mai bun de făcut decât a deprinde o frază mai pariziană prin cafenelele Bucureștilor. Numai d-sa și cu ceilalți tovarăși „primenitori” rămăneau oameni providențiali chemați a salva neamul nostru.

*

A venit timpul ca să ne ocupăm și de d-sa. Prea multa tolerență ar putea fi luată și de publicul, care nu suferă de grandomanie, drept o slăbiciune.

La această însă se vede că d-sa nu se aștepta. Căci alt fel nu se explică indignarea d-sale din Nr. 269 al „Tribunii”.

Până acum d-sa avea aerul să ne sfideze ai răspunde. De îndată ce am încetat ai acorda favoarea de excepție, însă, d. Goga a început să strige că scoborâm tonul discuțiunii, că nu ne ținem pe terenul obiectivității.

Se vede că d-sa a uitat infamia cu declarația lui Aponyi al cărui ecou s'a făcut și d-sa și-a uitat și ironiile „nevinovate” cu care-și permite să trateze pe alții.

Ori crede că anumite lucruri îi sunt numai d-sale permise și că d-sa este un muritor deosebit care nu trebuie atacat cu armele de care se servește d-sa?

„Mi-e peste putință, zice d-sa, să nu-mi exprim aici mirarea când văd la ce limită e împinsă reaua credință a unor oameni, în al căror atelier de gândire cea mai de căpetenie preocupățiune e tendința hotărâtă de a zăpăci lumea, edificând direct pe navitatea cetitorilor”.

Această mirare a delicatului poet e târzie.

În mintea cititorilor d-sale e proaspătă încă „ironia nevinovată” cu care d-sa a tratat pe d. St. C. Pop, în broșura d-sale „Tribuna zilelor noastre” pentru motivul că a luat cuvântul la o întrunire ungurească.

*

În vara anului trecut câțiva deputați azistând la o întrunire socialistă din Arad, făcută pentru revendicarea votului universal, D. St. C. Pop fiind aclamat și cerut în chip stăruitor de publicul asistent, cu aprobarea celorlalți colegi ai săi din parlament, a rostit câteva cuvinte în ungurește, lămurind că și românii sunt pentru votul universal.

D. St. C. Pop nu vorbise nici de deșeptarea conștinții naționale maghiare nici de darea la o parte a neînțelegerilor de ordin național dintre noi și maghiari ci pur și simplu numai de votul universal.

Și totuși d. Goga iată ce inocente ironii face la adresa d-lui St. C. Pop, închiuind o convorbire cu un scriitor din România!

„Când s'a isprăvit cuvântarea în salvele de urale ale cismarilor cari fluturau steagurile și chioteau cumplit, eu mi-am tras binișor de mână amicul și așa cu incetul ne-am strecurat afară din vârtej...”

Deodată prietenul meu se oprește locului, mișcând dumerit din cap: — Ei bine, frate m'am convins. E atâta de largă prăpastia între sufletul nostru și cel unguresc, încât e imposibilă apropierea. Nu se poate. Ce are a face adunarea aceasta cu răcnetele ei înfloritoare, deslănțuirile aceste de violență turanică, ce au de a face cu blândețea contemplativă și visătoare a țăranilor noștri?... Cer și pământ! Ori și câtă vreme s'ar scurge, nu poate dura o punte peste prăpastia asta. Suntem alt aluat și pace. Iacă, eu rar înțelegeam ce spunea domnule de la tribună, dar cumpănind așa melodia frazei cu ritmul ei ciudat, urmărind gesturile, modularea vocii și toate așa rând pe rând, cât de strașnic de departe cade felul de a fi. Nu știu cum așa zice, dar parcă și în cele mai subtile nuanțări ale mușchilor obrazului se poate desluși îndrumarea misterioasă a unui spirit străin. Ce înfrățire miraculoasă trebuie să exista între nervura fină a pielii, între glubulețele de sânge și rostul specific al idiomului, ca din înrudirea lor să ne alegem cu fisionomiile atât de marcate ale neamurilor diferite?... Ei zău, nu-i glumă, n'ai băgat tu de seamă, cum s'a statornicit o gamă particulară pentru fiecare popor în expresia fieții?... Altfel se încruntă un francez, altfel un neamț și altfel un bulgar. Iacă, bunăoară sprâncenele ungurești... De ce râzi?...

M'am uitat adânc în ochii companionului meu analist și i-am strâns mâna cu putere:

— Cum să nu râd, dragă, sunt bizare, sunt cam de ocazie, combinațiile astea...

Cum bizare? — Nu găsești tu, că e o intimă legătură organică între sufletul specific al unui neam și manifestările lui externe de orice natură? Cum nu? Dar vezi, mi-se pare că duci prea departe teoria... În sfârșit n'o cred potrivită pentru regiunile unde se întâlnesc mai multe elemente etnice, unde influența reciprocă naște compromisuri diferite...

— A nu mă întrerupse dânsul. — Du-te în Elveția de pildă, unde bilinguismul e la ordinea zilei. Și acolo poți alege până în cele mai mici amănunte aceste note particulare.

— Ști ce prietene, — i-am răspuns, — die Theorie ist grau; în discuția asta eu am un argument zdrobitor, un argument suveran.

— Ce argument?

— Iacă ce argument... Știi tu, cine era orașul, acolo la tribună!?

— ??

— Stăi bunișor nu te spăria. Era Ștefan Pop, deputatul nostru, prin urmare... vezi teoria...

Și mai departe d. Goga nemulțumit cu declarațiile imaginarului său convorbitor continuă de astădată pe propria sa socoteală cu ironia „inocentă”:

„Imi vine în minte acum părerea înjghebată pe repezeală de acest drumet, ai cărui ochi deprinși să vadă un mediu adevărat românesc, au fost atât de isbiți de un tablou străin...”

Desigur, că în fond avea dreptate, când spunea de prăpastia dintre sufletele acestor două neamuri. Era mult adevăr și în teoria ce formulase el în pripă asupra notei specifice, prin care se disting una de alta manifestările similare ale popoarelor diferite...

Și iarăși mai departe după câte-va considerații teoretice făcute adhoc spre a-și plasa ironiile inocente d. Octavian Goga, polemistul sonin, lasă să urmeze următoarele:

„Numai când îți dai seamă de ravagiile zilnice ale acestui duh străin, când întâlnești oameni cari își afirmă romanitatea lor cu mijloace ungurești, numai atunci înțelegi adevărata primejdie și grozava nedreptate a apăsării noastre politice...”

*

Litere - Arte - Științe

Poveste tristă

de Const. A. Giulescu

Aceasta este seninătatea cu care știe să discute olimpicii poet. Când un deputat, fruntaș al partidului ia cuvântul după o îndârjită insistență a unui public socialist spre a declara că și românii sunt partizani ai votului universal, o întreagă teorie este inventată spre al batjocuri denunțându-l ca un reprezentant al mentalității din Budapesta.

Atunci e atât de largă „prăpastia între sufletul nostru și cel unguresc” încât e imposibilă apropierea ș. a. iar când e vorba de interesul tău de a te alege, atunci puntea de unire nu este chiar așa de imposibilă de aruncat. Atunci răcnetele înfiorătoare „deslănțuirile acestea de violență turanică” nu te mai sperie și ești gata să îți și adunări populare în satele ungurești dacă ți-ar permite administrația și toate acestea după ce ți-ai bătut joc cu ironia ta inocentă de un altul care nici prin gând nu a avut ca să meargă așa de departe.

Ne întrebăm:

Este aceasta discuție senină și mai are d. O. Goga dreptul să ne acuze de rea credință numai pentru simpla publicare a unui apel adresat de d-sa.

Ori crede că tot ce ar face dia-lor li este permis și că primenitorilor nu trebuie să le cerem aceleași procedee cinstito pe care ei le cer dela noi?

*

Dacă am fi voit să mergem tot așa de departe ca și d. Goga, cu ironiile sale inocente poate că și noi am fi putut inventa, de sigur, cu mai puțin talent, dar tot cu același drept, un scriitor care să se mire în fața apelului d-sale și să facă tot felul de teorii gândindu-se bunăoară la cine știe ce sas ai cărui ochi albaștri și globule prea decolorate ar fi departe de sângele vioi al al rasei noastre. Noi n'am făcut aceasta și totuși d. Goga numai decât a început să strige și să aibe cele mai oribile viziuni, amintindu-ne din nou de întâmplarea d-sale destul de regretabilă cu procurorul pe care alții — gratificați de d-sa cu titlul de „măgari” și „cațavenci” — l-au cunoscut cu alte urmări de cât d-sa.

Când faci polemică ori trebuie să fi într'adevăr obiectiv ori dacă nu, să te aștepti la acel tratament pe care-l dai altora. Aureola de poet nu-ți poate fi totdeauna un motiv pentru a fi tratat, cu favoare.

A apărut:

„ȘTII ROMÂNEȘTE?”

de Ion Gorun.

Acest volum, foarte folositor tuturor, costă 1 cor. 35 fil. La comanda dela 5 exemplare în sus se va socoti numai 1 cor. de exemplar; librărilor se trimite și în comision. Cererile să se adreseze autorului, București, Calea Victoriei 107.

Se cunoșteau din copilărie. Atâtea amintiri dragi îi lega de ani tineri, ce s'au dus de mult! De atunci, de când se întâlneau în fiecare dimineață pe strada Primăverii. Ah! strada Primăverii!... Cât de mult s'a schimbat! Nu o mai împodobesc aceleași case cu aceiași salcâmi și cu aceleași suveniri!... Parcă se văd și azi, el trecând grăbit la liceul ce se ridică falnic pe marginea Dunării, ea roșieară, ca o cireasă, trecând la externat. Ce mult e de atunci!... Și câte vise dragi s'au risipit!...

Alteori se întâlneau pe bulevard în fața grădinii publice. Se vedeau de departe, și fiecare își făurea în minte primul cuvânt și primul răspuns, aruncate așa în sborul vântului!...

Dar ori de câte-ori erau față în față, își lăsau ochii în jos rușinați, înflorindu-le obraji ca două răsuri îmbobocite.

După ce se depărtau, își jurau iar ca în ziua următoare să-și vorbească. Și tot astfel treceau zilele. El tot mai sfelnic și mai nepriceput, ea tot mai rușinoasă și mai temătoare...

Era într'un amurg de primăvară. Orașul întreg era în floare. Casele înșirate dealungul bulevardului steteau în bătaia soarelui, gata să se pitească sub dealul ce se ridică dincolo, pe malul sârbesc. Grădina, un buchet de flori și verdeată, umbrită de nuci și aluni sălbatici, aruncată pe o costișe, se oglindea în apa liniștită a Dunării, resfrângându-și podoaba în adânc. Liliacul era înflorit. Alele de castani și tei îmbobociți, iar în largul apei, tocmai către mijloc, steteau nemișcate luntre de pescari. Sirenele șuerau în port, prelung, asurzitor. Un tren venea ca un năpraznic către oraș. Trăsurile treceau huruind pe caldarâm; iar departe se auzea cântând un pitpalac. Era viața orașului cu mugetul lui monoton.

Radu Murgeanu, era elev în clasa a șaptea. Serios și sărguitor, la carte se făcuse iubit de toți profesorii. Numai cu cel de germană nu se putea împrieteni.

Intr'o sâmbătă către seară, eșise mai de vreme dela liceu. Simțindu-se obosit și îndurerat așa ca din senin, coborâse pe marginea Dunării, ca să mai respire aerul curat, și să-și mai adune gândurile împrăștiate.

Era liniște peste tot. Nourăși albi pătau albastrul cerului către apus. Rândunelele tăiau ca o săgeată oglinda lucie a Dunării. Pescarii cu năvoade și aruncături, steteau înșiruiți pe marginea apei, iar sus pe sub nouri călători, pluteau în zări albastre stoluri de porumbei.

Pacea din împrejurimi coborâse ușor, pe nesimțite și în sufletul lui Radu — căci natura de multeori covârșește durerile omenești, iar sufletul iese mai curat, mai senin, din această plămădeală dumnezeiască.

Mergea așa neștiutor, cu ochii rătăciți în zare, asemuind albastrul cerului cu doi ochi învâpăiați, și adâncul apei cu dragostea lui nemărgenită.

Ajungând la poarta grădinei dinspre cheiul Dunărei, un foșnet ca de frunze, și pași cari sunau pe nisipul aleii îi atrăsese privirile. Pe o cărăruie singuratică, trecea cetind într'o carte, Ana Secăreanu, elevă în clasa cincea la externat. Cum o zări, Radu, întră în grădină... Toată liniștea din sufletu-i se duse...

Incet, ca să nu fie simțit, merse cu pași mărunți în urma ei. Cuvinte drăgălașe îi năpădeau pe buze, dar tot nu avea curajul să i-le spună. O întâmplare îi dete prilejul. Înainte era un părau, peste părau o punte. Ana se opri locului și nu îndrăznea să treacă. Radu se apropie și zise:

— Vă este frică să treceți puntea, domnișoară?

— O, da, domnule! E prea îngustă și mi-e teamă să nu-mi alunec piciorul. Mai bine mă înapoiez.

— Dacă nu vă supără, dați-mi mâna să vă ajut eu. Aveți toată încrederea, nu o să vi-se întâmple nimic. Și apoi scurtați mult din drum. Nu mergeți în oraș?

— Ba da, în oraș. Mulțumesc, sunteți prea bun.

Ana întinse mâna lui Radu. Amândoi trecură puntea cu bine, fără a zice un cuvânt. Ajunși dincolo, se priviră lung, întrebător, voind parcă să-și spună multe, multe! Merseră apoi, așa tăcuți, o bucată de vreme, chinându-și mintea cum să înceapă vorba. Dar „tot fetele mai îndrăznețe”. Ana rupse tăcerea zicând:

— Și dumneata tot spre oraș mergi?

— Ah! nu mai știu unde merg acum. M'as duce oriunde cu dumneata; te-aș urma la marginea lumei.

— Oho! prea e departe până acolo... răspunse Ana. Dar, unde ai fost, că te întâlnesc prin aceste locuri.

— Am fost să caut liniștea, pe care nu o mai găsesc. Rătăceam așa, cu mintea tulbură și cu inima frântă. E mai bine de un an de când tot te văd în cale și sufăr!... De multeori — cred că ai văzut — cum îmi mureau pe buze cuvinte, pe cari nu îndrăzneam să ți-le spun. Acum nu mai pot să tac. De m'ai ucide cu tăcerea, dar trebuie să-ți vorbesc!... Ori de câte ori te văd, tot mai mult mă întâ este credința că: tot ce doresc ești dumneata; tot ce văd, e albastrul ochilor dragi; tot ce visez e ființa, pe care o privesc acum. Suferința suferințelor mele ești tu, nu-mai tu!...

— Vai! Domnule Radu, cuvinte așa neînțelese nu mi-a rostit nimeni. Văd că-mi pierd mintea alături de dumneata. Ce simt acum și ce am simțit de multă vreme nu pot s'o grăesc. Uite, e un amestec de plăceri, când te văd, cu muștrare: de avânturi ale tinereții și de resemnare; de simțuri neînțelese și de temeri necunoscute. Când nu te văd, te doresc, te caut, te chem; iar când îmi ești aproape, las ochii în jos ca o nătângă, și tac așa cum ai tăcut și dumneata de-atâteaori! Iar când stau singură de vorbă cu inima mea, plâng, plâng de ciudă; dar în taină câte cuvinte dragi nu-ți spun!...

— Cât de cuminte ești, și cât de plin mi-e sufletul de tine!... Atâtea visuri am țesut pentru noi, și atât îmi ești de dragă, că vieața, fără tine nu mai are rost. Zilele sunt veacuri, clipele sunt ani!...

Târziu, se despărțiră îmbrățișându-se cu drag, dându-și întâlnire pe sâmbăta viitoare. Erau fericiți!

Intunericul se lăsase peste oraș. Luminile se aprindeau rând pe rând. Stelele răsăreau sus, iar dinspre dealul Prunișorului se ridica luna, lămurind văile și tot largul Dunării în jos...

II.

Trecuseră șase ani de atunci. Se mai întâlniseră de multeori furându-și credință. Acum Radu terminase facultatea și era profesor în provincie. Se ținuse de vorbă: după doi ani dela terminarea liceului, se căsătorise cu Ana.

Iubirea lor era o poemă; iar vieața, un colț din paradisul ceresc.

Aveau și avere frumoasă, căci Radu era fecior de oameni cu stare, și era singura lor mângăere.

După un an de căsătorie au avut și un băiat. Frumos ca raza soarelui și curat ca o lacrimă. Il iubiau cum iubesc florile roua dimineții, cum iubeste lumina necuprinsul. Il alintau cum un flutur alintă o floare, cum isvorul alintă adâncimile codrului.

Implinise trei ani la sf. Nicolae. Il chema Barbu, iar toți cunoscuții îi ziceau Puiu. Deși era

pe ipotecă, a mortizare și cu cambii pe moșii, ori case de chirie, sub condițiile
∴ cele mai favorabile ∴

Sücs F. Vilmos

Arad, Karolina-utca Nr. 8.

: Casă proprie lângă filiala poștală :

Mijlocește bani

bine îngrijit, dar mereu cădea bolnav la pat. Ochii lui mari, albaștri, erau triști ca cerul de toamnă târzie. Era nervos și de fiece se speria. Mai ales să nu-i fi zis: „Taci Puiule, că vine popa“, că nu mai era chip să-l astâmperi. Ceasuri întregi plângea cu privirea rătăcită, iar noaptea în somn avea spasmoduri și strigăte neînțelese.

De multeori la miez de noapte, îl găsea Ana plângând, micuțul, în colțul patului și spunând că „Vine popa“, îl speriasse cu vorba asta încă din fașe, ca să-l facă să nu mai plângă, iar când se făcuse mai mare și începuse să găngure, rămăsese așa cu frica asta să nu-l ia popa.

Trecuseră sărbătorile Crăciunului și anul nou. Săniile cu zurgălai sburau în goana fugarilor. Copiii, înghețați de frig strigau pe la uși cu steaua și vitilemul. Gerul se întetea, iar zăpada scârțâia sub pașii trecătorilor.

Din seara anului nou, Puiul era bolnav. Doctorul, nu dedese nici o speranță, boala își făcea drumul. Nopti de veghe le petrecu Ana la patul micuțului; și de câteori zorile nu o găsiră în rugă către Domnul!...

Mai avea o singură nădejde: să-i facă un maslu. Poate s'a îndura D-zeu să-l scape.

Era într-o vineri. Soarele lucea sus, topind florile de ghiață din ferestre. Ana stătea la gura sobei, privind la bolnavul ce tresărea în somn cuprins de friguri.

Pe o măsură de noapte, stăteau răsturnate jucăriile lui. În cui după ușă, erau atârinate toba și trompeta, care de atâteaori făcuse să răsunese casa. Sub un scaun, erau ghetuțele galbene cu nasturi de sidef, iar pe un fotoliu bereta-i albastră și hainele de marinier.

Vai! toate astea parcă-i dădeau Anii o presimțire tristă, parcă-i spuneau o poveste de jale. Atunci o podideau lacrimile. Toată viața trecută cu nimicurile-i toate, se perindea pe dinainte, și plângea, plângea ceasuri întregi!...

Deodată se auzi sgomot afară. Radu însoțit de trei preoți bătea la ușă. Toți intrară smeriți în casă. Își îmbrăcară odăjdiiile și aprinseră lumânare și tămâie. Se apropiară în urmă, ușor de patul micuțului, care dormea cu capul înfundat în pernele moi, visându-se poate cu îngerii din ceruri.

Dar, când începură să cânte din cărțile sfinte, Puiu făcu o mișcare, deschise ochii mari, albaștri, și îi pironi pe cei trei popi.

Dește să țipe, dar nu putu. De abia rosti vorbele:

„Mamă, a venit popa să mă ia? Scapă-mă dragă mamă.

Uite-l cum mă cheamă. Să mă duc?

Ochii sticloși, ca niște mărgele albastre priveau rătăciți spre icoana arărnată deasupra patului; apoi încet, încet se închiseră pentru totdeauna. Il chemase popa, și micuțul se dusesse voios, cu brațele deschise!...

Din minciună în minciună

Urătă patimă-i minciuna. Dacă te deprinzi cu dansa, mergi pe povârniș, nu mai scapi de ea. Trebuie că e din neamul șoarecilor, că-i spornică a naibii. Din una răsar cu sutele.

Pentru a se răfui cu „Românul“ a trebuit să mă înhațe și pe mine, zice: „Tribuna“, dar n'a zis nici mai mult nici mai puțin decât că: „și Moldovan a votat cu guvernul“, așa susține în nr. 261, cu toate că în nrul 257, cel cu pricina era: „care nici când n'a fost aderent al partidului național, căci la toate alegerile din Arad, a votat cu candidatul guvernului“.

Ian' asemănați-le d-lor, și voi fi absolvat de a vă da eu de minciună. Iată șoarecele!

Am mărturisit că în viața mea o singură dată am votat. Nu-mi aduc aminte când, pentru că a fost cam de mult. Se poate că o fi în 1896 sau în 1902 după cum constată „Tribuna“ mai recent în nrul 268. Se cam potrivește cu timpul când actualul șef-redactor s'a candidat în cercul Radnei cu program guvernamental, iar cei dela „Tribuna“ corțeau pentru asemeni candidați prin Pecica și Nădlac. Se vede că atunci am căzut și eu cu toți colegii mei învățători din Arad, după cum constată tot „Tribuna“, în păcatul acesta, pe care d. șef-redactor, în spovedania sa către d. Vaida îl caracterizează de „greșala tineretelor“.

Ei ce să faci, nu lăsați tinerii de capul lor!

Răspunsul meu către „Tribuna“ a scormonit

însă și o altă afacere, la care nici n'am cugetat. Zice-se anume, că bătrânii dela „Tribuna“, de când au întinerit și s'au oțelit, au căzut și ei în greșala tineretelor și în 1906 au votat și ei — o singură dată — cu guvernul.

Incurcați de zăpăceala acestei descoperiri, în nrul 268 al „Tribunei“ se susține: „D. Moldovan zice că numai o singură dată a votat cu un candidat guvernamental, în 1906, și atunci numai la sfatul „Tribuniștilor“. Acesta este al doilea caz pe care mi-l pune „Tribuna“ — plăcut satisfăcută — în cărcă, ca să arate că nu numai odată am votat, după cum susțineam eu.

Dar stați d-lor, desmeteciți-vă! Aceasta este o aiurare. Cetiți de două ori ceeace nu înțelegeți deodată. Eu n'am afirmat acest lucru nici când.

Nu dlor, în anul 1906 eram deja bătrân, n'am mai putut cădea cu d-voastră în greșala tineretelor și sunt gata să pun premiu pentru celce ar putea constata acest lucru. Se scremu muntele și mai născu un șorecel!

„Atâta am zis, numai atât, deși mai puteam arunca în spatele dlui Moldovan și greul păcat de a fi făcut cauză comună cu Aurel Micloși, învățătorul pe care a voit să ni-l octroeze la școala noastră de aici, alături cu acei „rătăciți“ cari au mers în deputație la contele Tisza...“

Apoi nu deși, pentru că de fapt mi-ați aruncat-o în spate și aceasta, cu gândul de a mă strivi, dar v'am arătat contrarul și se vede că v'am convins, pentru că în răspunsul mai nou o retăceți. Ce era deci și aceasta?

Bazați pe pasagiul în care v'am caracterizat deopotrivă, *nici mai buni, nici mai răi ca acei oameni*, ziceți, că aș fi recunoscut, că numai micloșiștii au votat pentru mine la alegerea de deputat congressional și mă întrebați într'un ton surprinzător: „De unde își ia atunci îndrăzneala acest domn să ne facă mincinosi? De unde?... Din protocolul de alegere d-lor. Ori nu este acesta documentul cel mai autentic? Căutați și vă veți convinge, că d. Goldiș când a votat pentru mine, a stat în fruntea întregului popor prezent, inteligentă, măestrii și țărani, cu excepțiunea d-voastră și a funcționarilor dela instituțiunea ce vă stă la dispoziție în scopul acesta.

Ce bine ar fi fost, să fi venit toți micloșiștii, vă asigur nu i-am fi respins, precum n'ați respins nici d-voastră pe unicul dintre ei, care de astădată v'a însoțit, în care caz aveam cu 210 voturi mai multe decât am avut. Dar să nu credeți că numai pentru scopul de a cuceri cu ei mandatul de deputat dela vechiul d-voastre prieten, ne-am fi bucurat de ei, ci pentru că întocmai așa ne-am bucurat de întoarcerea tuturor „rătăciților“ la matca, care în patria noastră, pentru noi numai una poate fi. Și într'adevăr, nu-i bine să ne supărăm unii pe alții, numindu-ne de „rătăciți“, pentru o greșală a tineretelor, ci să ne închegăm iarăș într'un corp tare cum eram mai înainte.

Numai o greșală a tineretelor constatăm domnilor și la micloșiști, de aceea ne trudim ai căștiga iarăș de prieteni nu de dușmani. Să ne facem prieteni, că dușmani avem destui.

Nu-mi pot explica supărarea d-voastră d-lor când mă amenințați și cereți *răsbunare* asupra mea zicând: „Moldovan să rămână liniștit, să-și vadă de treabă și să nu umble cu polemici injurioase, că-și strică numai lui“.

Cum d-lor, d'apoi eu v'am stat în cale? Ori după concepția d-voastră nu-i permis nici să mă apăr?

N'ați zis nici mai mult nici mai puțin decât că: *sunt trădător de neam*, și eu să-mi văd de treabă, să nu vă zic *mincinosi*. Cine a zis mai mult d-lor eu ori d-voastră? Și care a exprimat adevărul eu ori d-voastră?

Dar continuați. Ziceți:

„D-sa are să-și mulțamească situația sa extrem de favorabilă numai oamenilor din jurul „Tribunei“, are doar leafă mai mare decât un profesor dela preparandia din Arad și o școală care ar face cinste oricărei capitale. Pentru ce-și inzultă binefăcătorii“.

Bat-o focu s'o bată de vină, că spornică mai e!

Sunt de 25 ani în Arad. Unde a fost atunci „Tribuna“? Cum se poate dar că din mila ei să fi ajuns la această situație! Ori înțelegeți oamenii de pe acele timpuri cari azi sunt în jurul „Tribunii“? Bine, atunci vă rog căutați protocolul de alegere și veți descoperi înși-vă iar un neadevăr. Nu d-lor, nu d-voastră, ci aceia pe cari fi

numiți de „rătăciți“, aceia m'au ales, și părinții lor, acelora am să le fiu recunoscător.

În cât privește leafa ce-mi face „situația atât de favorabilă“, vă rog să căutați concursul pe baza căruia am fost ales și vă veți convinge, că situația îmi este și acum ca înainte cu 25 ani și că afară de cvinvenale pe cari iar nu din grația d-voastră le am, am acelaș salar ce l-a avut antecesorul meu înainte cu 40 de ani, când era pânea cu 4 cr. fontul. Și dacă mă susțin cu cinste în aceste timpuri grele, am să mulțamesc averii private, care o să mai țină până când trăiesc, iar nu *situației extrem de favorabile* ce ziceți că mi-au creat-o oamenii din jurul „Tribunei“!

900 zic: nouă sute florini este recompensa anuală a muncii mele, după un serviciu de 30 de ani, d-lor. Care servitor de bancă nu are atâta? Iată situația extrem de favorabilă cu care nu vă sfiți a ne batjocori și institutul preparandial, direcțiunea aceluia și pe Venerabilul Consistoriu.

E drept că salar le profesorilor noștri nu corespund timpului și nici pe departe nu-i recompensată munca lor, dar totuși a-ți făcut-o prea mare, bat-o focul s'o bată, pentru că diferența întră leafa mea și a unui profesor preparandial cu serviciu de 30 de ani, nu e nici mai mult nici mai puțin decât chiar 1000, zi: o mie de florini domnilor!

Da situația extrem de favorabilă ce mi-ați creat-o după un serviciu de 30 de ani, corespunde într'u toate situației ce o are ori care coleg al meu numai de un an în Arad.

Acesta e adevărul, nu aceea ce susțineți d-voastră.

„Are și o școală care ar face cinste ori cărei capitale“. Nu cumva și acesta este meritul d-voastră, și nu a muncii mele de 25 ani?

Dar sigur și aici veți înțelege zidurile, mărimea salei și nu *spiritul ce a călăuzit și călăuzește școala spre mulțămăta părinților și a superiorilor*.

Apoi fiți convinși sunt și între d-voastră mulți cari știu că și în ce privește forma școlii, mult a trebuit se toace, să asude și să jertfească Moldovan până ce sa putut ajunge la starea de azi.

Dar să trecem la adevăratul subiect pentru care ați avut bunăvoința a mă face trădător de neam.

Sunt alegerile la congres. Ziceți: ați vrut să trimiteți în congres și membrii corpului didactic, și că aceasta este o dorință neimplinită a d-voastră, pe care o știu învățătorii. Să înțelege pentru neimplinire, greșala este o simplă întâmplare, că aceia pe care-i doști d-voastră nu vreau să primească, iar pe cari îi vreu învățătorii, nu-i vreți d-voastră.

Bine, înțelegem că în cercul Aradului nu puteați sprijini candidatura unui învățător guvernamental, față cu naționalistul d-voastră coleg, vechi reprezentant al cercului. Știm, că de aici provine și supărarea d-voastră.

Nu înțelegem însă, cum de ați pus contra candidat și ați luptat cu toate puterile în contra lui Iuliu Groșoreanu, despre care nu veți putea zice că e guvernamental; în cercul Șiriei, unde dânsul este ales și ca deputat sinodal și unde nu era interesat vre-un vechi reprezentant fiind acela mort?

Cum de nu a-ți candidat vre-un profesor ori învățător în cercul Boroșineu devenit vacant iarăș prin moartea vechiului reprezentant? Cum de nu a-ți încercat să candidați în cercul Radnei, unde iar nu era interesat vre-un vechi reprezentant, dacă nu au primit cei doi, pe altul dintre profesori ori învățători? Ori dintre cei vre-o 8 profesori și 500 învățători din dieceză, numai în cei doi aveți încredere? Cum îndrăsniți dară să afirmați despre acești învățători, între cari numai pe doi îi aflați demni de încrederea d-voastră că: „știu învățătorii să înțeleagă realele servicii pe cari le-ați adus — d-voastră — școlii românești“?

Noi, în urmarea acestora, rămânem nedumeriți pentru că nu știm ce se așteptăm la d-voastră, de cumva nu-i va succede „Românului“ să ne convingă despre realele d-voastră servicii.

Că m'ași considera de „întreaga învățătorime“, nu aveți substrat. Nici când n'am dat expresiune vederilor mele în acez senz. Am susținut și susțin că cauza pentru care trebuie să sufăr injuriile d-voastră, nu e a mea, ci a dascălilor români, a celor cari m'au candidat și mi-au încredințat steagul pe care îmi dau silință a-l duce la izbândă. Aceasta am zis-o și acum și înainte cu șase ani, când tot pentru alegerea de deputat la congres,

iară ați deschis haită în contra mea și a colegilor mei învățători, cari m'au asigurat de încredere după cum puteți vedea din „Răspunsul“ lor, de care, nefiind omul aderentilor, la timpul său nu m'am folosit, acuma însă spre lămurirea d-voastră, îl public în întregime.

Răspunsul nostru.

In campania detestabilă pornită direct împotriva colegului și vice-președintelui reuniunii noastre Iosif Moldovan și indirect împotriva noastră a dascălilor români, nu s'a aflat singur unul între noi, care să nu se fi revoltat în contra procedurii, după care am fost tratați.

Domnii, cari au pornit campania aceasta, trebuia înainte de toate să fi ținut seamă de două lucruri: că învățătorul calumniat nu este numai un simplu învățător, ci este vice-președintele unei reuniunii învățătorești, 2) că învățătorii români vor fi buni și pentru altceva, nu numai pentru batjocură și hulă.

O trupă când pleacă la război necondiționat încredințează steagul celui mai viteaz ostaș, deoarece stegarul e luat în tot momentul la fântă, în jurul acestuia e lupta cea mai desăvârșită. De vitejia, de caracterul și de prudența acestuia e strâns legată soarta trupeii întregi. Nemernic și mișel e ostașul, care nu va sări întru apărarea steagului și, care retirează dinaintea sfintei datorii — plumbul îl așteaptă.

Și noi dascălii români ne-avem steagul nostru, alb cu zăpada, pe care e scris cu litere de aur: „Pace! Lumină și progres!“ Și noi în sfatul nostru am ales pe cel mai vrednic dintre noi, ca împreună cu noi să ducă steagul nostru la izbândă. Și suntem mândri de stegarul nostru. Când au venit săgețile cu nemiluita asupra lui, le-a respins cu bărbăție, precum se cade unui vrednic luptător. Ca să nu creadă lumea că stegarul e părăsit de tovarăși, noi suntem gata să-l însoțim cu toții în luptă! Ar fi rușine din partea noastră să retrăim și ar însemna că suntem tot atâția dezertori, demni de disprețul lumii; ba mai mult, ar însemna că suntem o adunătură de oameni nedisciplinați, fără nici un rost în lumea asta. Când cineva cu mâni profane să încearcă să păteze steagul nostru, datori suntem cu toții să sărim întru apărarea lui, deoarece nepătat, precum l'am primit, trebuie să-l lăsăm urmașilor noștri! Deci nemernic și mișel e celce retirează dinaintea acestei sfinte datorii!

De aceea aflăm timpul potrivit să protestăm solemn împotriva atacurilor îndreptate, atât împotriva v.-președintelui reuniunii noastre, cât și împotriva noastră a dascălilor români.

Când respingem dela noi toate atacurile nedemne, v.-președintelui reuniunii noastre îi păstrăm aceeași încredere nefățărită, care nu o va putea să o zgudue nimeni în noi.

Declarăm sus și tare că nizuințele v.-președintelui nostru sunt și nizuințele noastre a tuturor. Intre noi nu există divergențe de păreri când e vorba de reputațiunea noastră, de care e strâns legată: prosperarea școlii române și a dascălului român!

Arad, la 1 ianuarie 1906.

Ioan Vancu, Georgiu Popoviciu inv., Iosif Stanca, Dimitrie Popoviciu inv. rom. ort. în Cuvin, Pavel Dârlea, Iuliana Dârlea, Ștefan Hereț, Ambrosiu Costea, Ioan Volentir, Petru Costin, Efrem Moldovan, Ștefan Capra, Ioan Funariu, Adrian Ungurean, Liviu Dublea, Savu Crișan, Vasiliu Vlă-

dică, Ioan Buștea, Pavel Leu, Ioan Bogdan, Georgiu Grozav, Gheorge Precupaș, Alexandru Terebent, Dimitrie Olar, Alexiu Turic, Ioan Crișan, Efrem Hedeșan, Georgiu Popoviciu, Ștefan Roja, Dimitrie Boar, Miron Olariu, Teodor Câmpan, Ștefan Fericean, Savu Bugariu, Vasiliu Augustin, George Iancu, Petru Vancu, Ioan Crainic, Nicolae Cristea, Petru Colțeu, Savu Mihaș, Georgiu Petroviciu, Ioan Bele, Dimitriu Nădăban, Ioan Dema, Ioan Marta, Mihail Dragoș, Andrei Lazarov, Gavril Șandru, Ioan Mladin, Terențiu Luțai, Elena Roja, Lazar Oprian, Moisa Mregea, Teodor Laza, Romul Papp, Toma Sirca, Teodor Lucaciu, Nicolae Păsulă, Gerasim Balint, Georgiu Abrudan, Ioan Ardelean, Ioan Hălmăgean, Mihai Nicoară, Laurian Debeleacu, Iulian Butariu, George Popa.

Acesta este dl. răspunsul meu la insolentele d-voastră.

Iosif Moldovan.

Scrisoare din Roma

Prietenii franco-italiene. Naționalism peste măsură... Inchiderea expozițiilor.

Dela izbucnirea războiului contra turcilor și până acum Franța a fost singura țară, care a luat partea Italiei și a căutat să apere interesele ei în Tripolitania, față de campania ce presa europeană și mai ales cea austro-germană a dus împotriva italienilor. Ziaristii francezi au fost singurii cari i-au vorbit de bine și numai de bine. Era natural deci, ca prietenia ce leagă de atâta vreme pe cele două țări surori să se întărească și să devie și mai puternică, în urma numeroaselor dovezi de simpatie a trimișilor ziarelor franceze în Tripolitania. Se pare chiar că oamenii politici ai Italiei n'au văzut cu ochi răi apropierea dintre cele două popoare și convingi că „sângele apă nu se face“, sunt gata să intre într'o combinație cu Franța, imediat ce Triplica va fi înmormântată... Un prilej ca să se afirme și mai mult prietenia franco-italiană l-a dat zilele acestea sosirea la Roma a gazetarului Jeat Carrère, care, dupăcum se știe, a fost victima unui atentat turco-arab, pentru că a dat la lumină toate atrocitățile comise de musulmani pe câmpul de luptă. Primit ca un erou în mijlocul cetății eterne, Carrère, este de trei zile obiectul unor manifestații sgomotoase din partea bravo cetățeni romani.

Pretutindeni este sărbătorit, primește daruri peste daruri, i-se trimit telegrame kilometrice de felicitări, i-se dau banchete și i-se țin toasturi înflăcărâte. Cinematografele se întrec să reprezinte „sosirea lui Carrère la Roma“ și ziarele să-i consacre cât mai multe coloane.

Cele mai mici amănunte cu privire la „simpatul ziarist“, sunt de notorietate publică. În scurtă vreme acesta a devenit un personaj și nu auzi în toate colțurile decât „Carrère a zis...“, „Carrère a spus...“ Toată această „Carreromanie“ ar fi ridicolă și exagerată, dacă n'ai vedea că dincolo de purtarea foarte onorabilă a unui ziarist, se glorică atitudinea întregii națiuni franceze și că bravura lui Carrère nu-i decât un motiv mai mult pentru unii, un pretext pentru alții, ca Italia să se apropie cât mai mult și mai trainic de vechea ei simpatie, de Franța.

Săptămâna trecută Renato Simoni, cunoscutul dramaturg, a avut de încercat căderea sgomotoasă a piesei sale intitulată: „Misterul S-tului Palamidon“, un fel de revistă, în care se persiflau multe din situațiile politice actuale. Publicul italian, care intervine în chip foarte activ în teatru, subliniind cu aplauze părțile bune și cu fluierături pasagiile ce nu-i sunt pe plac, n'a putut rămâne indiferent când a văzut cum zugrăvește autorul de mai sus pe soldații, cari își varsă sângele pentru patrie. Față de protestările unanime, cortina s'a lăsat jos înainte de sfârșitul primului act și nu s'a mai ridicat decât în... seara următoare, când piesa a apărut

modificată și adnotată de autor, cu binevoitorul concurs al publicului spectator...

Criticii, cu și fără renume, au fost toți de partea publicului, care în asemenea ocazii reprezintă întotdeauna adevărata valoare a unei lucrări. Naționalismul celor cari n'au putut suporta parodiarea războiului, e la locul său și foarte laudabil. Ceeace însă e peste măsură, e naționalismul-café-concertistelor, cari găseec cu cale să recurgă la manifestațiile patriotice ori de câteori alte mijloace mai puțin... nobile nu le reușesc ca să smulgă aplausele publicului.

Astfel, de trei luni de zile, în fiecare seară, pe scenele zecilor de varieturi existente la Roma Canțonetistele — cele de a zecea mână, bine înțeles, sfârșesc prin a recita un cântec de ocazie cu refrenul „Evviva Tripoli“, și prin a scoate din cingători tricolorul italian și a-l falfăi în sunetele imnului regal. Aceasta obligă pe frecuentatorii localurilor de asemenea petreceri să se scoale în picioare ori de câteori apare din ascunzători câte un vârf de tricolor și dă loc la scene regretabile.

Un cititor al „Messaggerului“ a găsit cu cale să protesteze cu drept cuvânt în contra acestor păpușării, care nu-s decât o profanare a dragostei sfinte de patrie.

Rând pe rând, expozițiile din Roma și-au închis porțile săptămâna aceasta, cu mult mai puțină vâlvă decum și le deschisese astăprimăvară. Un simplu banchet, fără prea multe personalități, dar cu destule toasturi a încheiat ceremonia tristă a înmormântării speranțelor ce nutreau atâția oameni de bine pentru glorioasa aniversare a cincuntesarului.

Expozițiile din Roma și-au sfârșit existența, cu un considerabil deficit. Vina a fost atât a împrejurărilor cât și a publicului, care nu s'a prea grăbit să intervină în mare număr. E drept, că pentru înțelegerea operelor expuse era nevoie de oarecare pregătire artistică-istorică, fără de care toate frumusețile rămăneau nepătrunse. Numai astfel se explică deosebirea dintre o expoziție de elită și una făcută ca să placă marelui public și să aibe deci succes bănesc. Cu toate eforturile comitetului dela Roma, care a însărcinat în ultimul timp pe specialiști să ilustreze publicului fiecare pavilion în parte, succesul a rămas definitiv al expoziției industriale dela Torino, unde se făceau 60—70 de mii lei încasări pe zi.

Grijile de toate zilele, la care s'a mai adăugat acum aceea a războiului, au făcut pe italieni să nu dea prea mare importanță faptului, că s'a închis expoziția dela Roma.

De altfel, un public, care n'a încercat de loc s'o cunoască, nu putea avea motiv s'o regretre...

Roma, decembrie 1911.

Tiberinus.

Războiul italo-turc

Se vorbește, că Poarta ar fi legat cedarea golfului Solum de următoarele condițiuni: 1. Neutralitatea binevoitoare a Angliei la granița egipteană. 2. Anglia să împiedice orice acțiune a flotei italiene în Arhipelag. 3. Anglia oferă conlucrarea sa pentru menținerea păcii în Balcani. Said pașa sperează, că în urma acestor garanții, despre cari Poarta susține, că de bună seamă vor fi primite, va putea continua războiul cu mai multă forță și o va putea constrânge pe Italia să primească condițiunile păcii. Turcia pretinde adecă, ca ei să-i rămână Benghazi, iar Tripolisul să se pună sub administrație italiană, însă pe lângă recunoașterea suveranității Turciei. Anglia n'a răspuns încă oficial. Acum trei zile trei

Fabrica de granit, syenit
industrie de marmoră și
ciselare de peatră a lui

Iosif Nagy

Brașov, str. Fântânei Nr. 50.

primește și execută ori-și-ce fel de lucrări la clădiri, monumente mausoleuri în orice fel de stil. Liferează lucrări de marmoră pentru mobilaturi. În urma modernului aranjament de fabricație, prețuri ieftine. Din depozitul meu bogat de monumente, în care efectueș vinderi în mare și în mic liferez colegilor de branșe și obiecte singuratică, în preț de fabrică.

vase engleze de război și 600 de soldați egipteni au ocupat portul Solum.

Un ziar italian despre cedarea golfului Solum

Roma. — Cu privire la cedarea golfului Solum, Egiptului, ziarul „Giornale d'Italia” scrie următoarele:

„Turcia poate ceda și dăruie ce vrea; e o chestie care o privește pe dânsa. Altfel stau însă lucrurile cu primitorul darului, care nu trebuie să uite, că el se află în fața Italiei.

Italia a declarat suveranitatea sa peste întreaga Tripolitania și Cirenaica, deci și peste golful Solum.

Depeșa echivocă a Agenției Reuter mai reclamă încă o lămurire asupra caracterului darului în chestie. În tot cazul e bine să se aștepte ce va spune reprezentantul Italiei în Cairo.

Noi sperăm, că Egiptul își va îndeplini cu conștiințiozitate datoria sa de neutralitate.

Aviațiunea militară la Tripolis.

Paris. — Cercurile militare de aci se ocupă cu știrile sosite din Tripolis cu privire la aruncarea de bombe din aparatele de sburat.

Toate știrile sunt unanime în a afirma, că metoda urmată de italieni lasă mult de dorit.

Unul dintre aviatori a fixat bombele de o sârmă de metal lungă de 11 metri, cu care prilej era expus primejdiei, că date fiind continuele mișcări ale aeroplanului, sârma să se încurce printre roate sau printre alte părți ale aparatului și să provoace astfel o catastrofă.

Ședință importantă în Camera otomană.

Constantinopol. — În ședința de ieri a Camerei, marele vizir Said-pașa s'a apărut contra invinuirii ce i-a adus deputatul Basri, că ar fi lucrat în contra constituției, printr'un raport adresat fostului sultan Abdul-Hamid. Marele vizir a declarat că acest raport a arătat numai că introducerea constituției trebuie precedată de o serie de reforme. Marele vizir se declară gata să cetească un raport cu adevărat secret, prin care sultanul este îndemnat să nu acorde constituția, care prezintă un pericol.

Said pașa cetește raportul în care se spune, că Turcia nu va fi coaptă nici peste 100 de ani pentru o constituție și continuă apoi:

„Mă întrebați acum cine a scris acest raport? Autorul este Kiamil-pașa, care și după proclamarea constituției a sfătuit paza față de tinerii turci.

Conform dorinței amicilor săi politici a luat apoi cuvântul ministrul de război, Mahmud Sefket pașa asupra arhivei secrete a lui Abdul Hamid, de a cărei existență, armata nu avea cunoștință la cucerirea Constantinopolului, așa că mai multe documente au căzut în mâni particulare.

Raportul lui Said pașa nu este un jurnal, ci un act oficial.

Ministrul de război a încheiat cu cuvintele: „Două imperii mohamedane au fost distruse, noi rămânem și trebuie să rămânem. Pentru aceasta trebuie să lucrăm însă în liniște mână în mână, pentru a salva patria, care în caz contrar va avea soarta Marocului și a Persiei, deși totdeauna se vor găsi soldați patrioți, cari s'o apere.

Barbariile italienilor în Tripolis.

Constantinopol. — Ziarul „Ikdam” publică știrea că comandantul și guvernatorul Tripolitaneiei ar fi informat pe comandantul trupelor italiene din Tripolis că în cazul când italienii vor continua vexațiunile contra femeilor, copiilor și infirmilor

din oraș sau oaze, va executa pe cei 8000 italieni deținuți ca prizonieri de o lună.

Ziarul adaugă că în urma acestui ultimatum comandantul trupelor italiene a dat ordin în mod formal ca locuitorii să nu mai fie supărați și a permis ca mai multe oaze să rămâie deschise în cursul nopții.

Disolvarea parlamentului otoman.

Constantinopol. — Doarece nu prea sunt șanse pentru schimbarea art. 35 din constituție, e iminentă numirea a 12 noui senatori, cu cari guvernul va intruni majoritatea.

Imediat după modificarea acestui articol, guvernul, în baza legilor existente va cere disolvarea parlamentului.

Arabi împușcați de italieni.

Paris. — Știri sosite aci din Roma anunță, că italienii din Tripolis au împușcat 40 de indigeni cari au fost găsiți în oaza de lângă Tripoliș cu armele în mâni.

INFORMAȚIUNI

Arad, 23 decembrie n. 1911.

Mersul vremii

Institutul meteorologic anunță vremea schimbăcioasă, vânturi, șădere în temperatură, pe alocurea ploi.

Prognostic telegrafic: vreme scambăcioasă, vânturi frig, pe alocurea ploi.

Temperatura la amiază a fost de 37 Cels.

Bursa de cereale din Budapesta

(După 50 kgr.)

Grâu pe aprilie	Cor.	11'73
„ „ maiu	„	11'60
Secară pe aprilie	„	10'30
Cucuruz pe maiu	„	8'55
Cucuruz pe Iulie	„	8'61
Ovăș pe aprilie	„	9'70

La concertul de azi. Astăzi Cav. P. Ferrari va da în sala mică a hotelului „Crucea albă” un concert de adio pentru publicul român din Arad.

D. Cav. P. Ferrari e destul de bine cunoscut societății noastre arădane. D-sa a dat de câteva ori concursul său prețios unor concerte și festivități românești.

Rugăm pe toți românii iubitori de muzică aleasă să participe.

D. Cav. P. Ferrari va avea și concursul artistilor d. Torquato Luci și d-soarele Dirce Corsini și Amelia Biadi.

Inceputul la orele 5 p. m. cu acest program bogat:

1. Leoncavallo—Pagliaci—Prologo — Signor: Torquato Luci.
2. Prok—Varazioni, Signorina Dirce Corsini.
3. Puccini—Tosca: Cav. P. Ferrari.
4. Denza—Romanza: Signorina Amelia Biadi.
5. Massenet—Valziade: Signor: Torquato Luci.
6. Strauss—Valzer: Signorina D. Corsini.
7. Meyreber—Africana: Cav. P. Ferrari.
8. Costi—Aria: Signorina Amelia Biadi.
9. Verdi—Rigoletto: Quartetto.
- D. Corsini—A. Biadi—Cav. Ferrari—C. Luci.

Prețurile: Locul I. (rezervat) 3 cor.; loc II. 2 cor.; loc. III 1 cor.; pentru elevi și eleve 60 bani.

Litera „R.” și datele calendaristice. D. Sever Bocu are o nouă invingere. Descopere că R., nu este nici Romul nici Roman și că prin urmare nu este nici Ciorogariu. Foarte bine. Luăm act și facem

dlii Bocu amenda onorabilă, constatând, că d. Goldiș a greșit, când a crezut că R. este Roman ori Romul. De altfel putea să fie, fără să iasă d'aici vr'o rușine mare, căci în broșura sa prăpăstioasă părintele Ciorogariu însuși recunoaște, că a stat cu conlitorghisitorul său în corespondență chiar până în 9 iulie 1910, putea deci să fi primit dela acela o scrisoare și în datul de 7 martie 1910.

Dar „Tribuna” iarăși mistifică când susține, că începutul trădării lui Mangra se face numai în 20 aprilie 1910, prin comunicatul acestuia din „Keleti Értésítő”. De ce nu spuneți nici odată adevărul întreg, stimabililor?

Și d. Bocu, și d. Ciorogariu, și toți ceialalți, „amici” cel puțin încă în februarie 1910 au știut de tradarea lui Mangra, când acesta cu prilejul balului din Arad, descoperise amicilor săi „taina sa” și toată lumea îl știa deja atunci „trădător”.

Un candidat de președinte la Reuniunea Invățătorilor arădani. S'a ivit în sfârșit și între invățătorii români „primenitorul”. Este d. invățător Iulian Pagubă din Socodor, care începe să amenințe grozav pe domni din fruntea Reuniunii. Cică îi va da: în laturi! Și pentru ce oare această înfricoșată cruciadă? Ei, pentru ce? Pentru că pe d. Pagubă nu „titlurile și rangurile” îl preocupă, ci „ameliorarea stării noastre materiale și alte lucruri ce sunt în favorul nostru a tuturor”. D. Iulian Pagubă crede anume, că a fi membru la congres e numai „titlu și rang” și invățătorul I. Pagubă zice, că „nu-i oportun” să ajungă și invățătorii în congres, căci aceștia „ar fi numai niște mameluci în mâna celorlalți membri”. D. Iulian Pagubă insultă încă gratuit invățătorimea românească și noi credem, că d. Pagubă ne cunoscând invățătorimea aceasta, ci cunoscându-se numai pe sine a putut să dea la tiparul „Tribunei” insoțența sa la adresa invățătorilor români, că din rândul acestora numai mameluci ar putea să iasă. Pe d. Pagubă îl doare capul, de curelele noastre, cari ne strâng. Apoi învinuiește pe d. Goldiș că era să dea pe toți invățătorii: „pe ulițele satelor.” Dă apoi apel către invățătorii: „Să stăm puțin, fraților dascăli și să medităm!” Și cum se pune pe „meditare” ajunge și d-sa la uimitoarea și cea mai nouă-nouă de d-sa inventată lozincă: prin noi înșine! Apoi să fie invățătorii „oameni liberi și de sine stătători”.

Ce mai vreți? „Pagubă, ca pagubă, dar' îmi plăcu cum marsă!” — vorba moșului.

Noul primat al României. Din Iași se anunță, că în cercurile clericale de aci a început să circule svonul, că actualul mitropolit al Moldovei va fi ales primat, iar ca mitropolit al Moldovei va veni vicarul mitropoliei din București, Teodosie Ploșteanu.

În cazul acesta va fi nevoie de o nouă modificare în legea sinodală.

Balul „Ligei Culturale”. Ni-se scrie: Serata dansantă pe care Liga culturală, secțiunea București, o vestise pentru ziua de 7 decembrie c., în saloanele „Liedertafel”, s'a amânat, din pricina datei prea apropiate, pentru seara din 28 decembrie — a patra zi de Crăciun, — când se va ține neapărat în acelaș local.

Prețul este de 3 lei de persoană. Membrii Ligei plătesc pe jumătate. Biletele se găsesc la Ligă, strada Luenger nr. 1 și la librăria C. Sfetea, în calea Victoriei. Membrii Ligei se pot adresa numai la Ligă.

Atentat. Din Salonic vine știrea, că un atentat a fost încercat în gara din Salonique contra lui Niasni-Bey supranumit „eroul din Bezna”. În momentul când Niasni-Bey era să se urce într'un vagon, un anume Halil s'a aruncat asupra lui să-l omoare, dar a fost oprit la timp și arestat.

Am onoarea a aduce la cunoștința P. T. public, din loc și jur, că am deschis în Arad strada Deák-Ferencz Nr. 8 **Croitorie de haine civile și uniforme după cerințele de azi.** Pregătesc după măsură, comande de tot felul ca salon, sport, militare și uniforme de sârbătoare unguerești, după moda cea mai nouă, execuția cea mai elegantă, prețuri convenabile. În urma cunoștinții speciale, după a praesă de 15 ani sunt în poziția să satisfac pe deplin cele mai delicate dorințe sub orice formă. Depozit permanent de stofe, stând în legătură cu cele mai renumite fabrici din țară și străinătate. Comandele din loc și jur le efectuează în cel mai seurt timp și la dorință mă prezint în persoană atât în loc cât și în provincia. — Cer sprijinul Onor. P. T. public din loc și jur și rămân

Cu deosebită stimă:

GIANOTTI NÁNDOR

Croitor civil și de uniforme.

ARAD, Str. Deák-Ferencz 8.

Despărțământul „Tășnad“ al Astrei în anul viitor 1912 va ținea 10 prelegeri populare în satele mai jos înșirate:

1. Supurul-de-sus: „Despre beutură și sănătate“ de Ioan Farcașiu, preot în Săncraiu, în 23 ian. 1912. Delegat Vasile Pop, protopop în Uinimăt. 2. Sărvad: „Despre măiestri“ de Ioan Toduțiu, inv. în Seuca, la 23 ian. 1912. Delegat Vasile Hoblea, preot în Cig. 3. Santău: „Asigurarea vitelor“ de Teodor Murășan, inv. în Blaja, la 23 ian. 1912. Delegat Gheorghe Fülepp, preot în Cănaș. 4. Cig: „Tirănia alcoolismului“ de Ioan Farcașiu, la 30 ianuarie 1912. Delegat dr. Coriolan Șteer, avocat și Gheorghe Fülepp, proprietar în Santău. 5. Sudurău: „Despre folosul învățătorei“ de Ioan Toduțiu, la 30 ianuarie 1912. Delegat Vasile Mureșianu, preot în Seuca. 6. Hotoan: „Sănătatea economului și a familiei lui“ de Ioan Farcașiu, la 14 febr. 1912. Delegat Dem. Coroian, protopop și Ioan Fülepp, propr. în Santău. 7. Cănaș: „Asigurarea vitelor“ de Teodor Mureșianu, la 6 februarie 1912. Delegat Vasile Pățaș și I. Cosmuța. 8. Cehalul român: „Prăsirea vitelor cornute“ de Ioan Farcașiu, la 6 februarie 1912. Delegat Vasile Mureșianu. 9. Uinimăt: „Despre creșterea morală“ de Iosif Varhanyosky, la 25 ianuarie 1912. Delegat Vasile Pățaș. 10. Chișfalău: „Asigurarea vitelor“ de Teodor Mureșianu, la 14 februarie 1912. Delegat dr. Așexandru Acin. Tășnad la 21 decembrie 1911 st. n. Dr. Coriolan Șteer secretarul desp.

Știre literară. Numărul de Crăciun al „Cosinzenei“, revistă literară ilustrată, ce apare în Orăștie, se trimite ca număr de probă gratuit tuturor, cari o cer până în 30 decembrie n.

Furtul dela banca „Patria“ din Blaj. Corespondentul nostru din Blaj ne scrie: În scrisoarea mea, despre furtul dela banca „Patria“ din Blaj, am amintit, că hoții au furat 40.000 cor., ceea ce nu corespunde adevărului. Eu am comunicat aceasta „Românului“ numai în urma svonurilor, cari circulau atunci prin Blaj. Directorul și casierul băncii s'au uitat numai la cassă, dar nu au căutat mai cu deamănuntul, peste tot locul, până a venit comisia, care au găsit cele 40.000 cor. între hârtiile de valoare, cari toate erau pachetate și așezate pe masă, fără ca hoții să le fi putut duce, din cauza căreia au fost observați de jandarmi. Atunci, zic, când a venit comisia, s'a constatat, că nu lipsește absolut nimic: nici parale, nici hârtii de valoare,

În prezent hoții sunt în Budapesta, unde au fost escortați, pentru a se constata, dacă de fapt ei au comis fapta aceea, ori ba. Aici, în Blaj, au recunoscut, că ei au fost acei făptuitori, și că în august, cu ocaziunea serbărilor jubilarie ale „Astrei“ iar au fost în Blaj și atunci au schimbat bani în banca „Patria“, când apoi au studiat situația. Ei să numesc Panaites Constantacos și Tarsate Constantacos ambii frați, din Grecia.

„Institutul a fost asigurat — spuneau grecii aștia — chiar decă am fi scăpat noi cu banii, tot nu ar fi fost de pagubă“. Coresp.

Meseriașii români din Arad invită la reprezentanța teatrală și concertul muzicii militare care se va aranja duminică în 25 decembrie 1911 (7 ianuarie 1912) în ziua primă de Crăciun în sala dela „Hotel Central“ (Központ). Intrarea e prin strada Salacz. Inculputul la 8 ore seara precis. Pretul de intrare: Loc rezervat 3 coroane. Loc. I. 2 cor. Loc. II. 1.50 cor. Loc. de stat 1 coroană. Venitul curat e destinat pentru îmbrăcarea învățăceilor săraci din Arad. — Ofertele benevole se primesc cu mulțumită la adresa d-lui Ioan Pitariu, tipografia diecezană, Arad, și se vor cvita pe cale ziaristică. Bilete de intrare se află de vânzare la librăriile „Tribuna“, „Diecezana“ și seara la cassă. Programul: a) „Doina ciobanului“; b) „Steluța“; c) „Romana“; d) „Visuri“; e) „Poutpouri“ exec. de Orchestra muzicii militare, a Reg. 33. „Nepotul răsăfat“, farsă în 5 acte. După o traducere a lui Ioan St. Șuluțiu, prelucrată de T. V. Păcățian, jucată de: d. G. Dehelean, d-șoara Sofuța Olariu, d. I. Lazar, d-ra Em. Georgiu, d. Vasile Maniu, d.

Dem. Bozgan, d-ra Elena Școțariu, d. Dem. Boariu și d-ra Rozalia Șandru. După teatru urmează dans.

Convocare. În urma delegațiunii primite dela comitet, convocăm prin aceasta adunarea generală a „Fondului pentru înființarea unei școale de fete rom. din Cluj“, pe ziua de 30 decembrie n. 1911 la orele 4 d. a. în sala școalei rom. gr-cat de fete din Cluj, cu următoarea ordine de zi: 1. Deschiderea adunării. 2. Raportul comitetului. 3. Raportul cassarului. 4. Alegerea unei comisii pentru verificarea procesului verbal, cenzurarea socotelilor și înscrierea membrilor noi. 5. Alegerea președintelui și eventual întregirea comitetului. 6. Eventuale propuneri ce se vor fi înaintat cu 3 zile înainte, subscrisului substituit de președinte. 7. Închiderea adunării. Cluj, la 20 dec. n. 1911. Ioan Isaicu substituit de președinte. Andreiu Poru secretar.

x Cadou de crăciun pe 1911 trimite anul acesta ca și în ceilalți ani renumita casă de export A. Hirschberg Viena II. str. Rembrant 19, garnituri plăcute de argint american, costând din 42 bucăți și adevă: cuțite, linguri, furculițe, feșnice etc., pe lângă prețuri aproape de răs de cor. 14.40. Acei cari voiesc să le facă la ai săi o surprindere plăcută de seara crăciunului, îi facem atenți asupra iseratului de astăzi:

Rubrica de șach

sub conducerea maestrului Gheorghe Maroo (Viena).

Am anunțat la timpul său că tânărul șachist excelent I. R. Capablanca a provocat pe dr. Lasker la un match pentru campionatul mondial.

Dr. Emanoil Lasker (născut la 1868 în Berlinchen) n'a fost învins de nimeni decând la 1894 triumfând peste bătrânul Steinitz (1836—1900) a câștigat numele de campion mondial, purtat, de Steinitz 28 ani (1866—1894) dearându-l, fără întrerupere.

Lasker a acceptat, firește, provocarea ce i-a adresat tânărul maestru spaniol-havanez și a fixat condițiunile acestea:

Invingător este cel ce câștigă întâi 6 (șase) partii; remis nu numără; dar nu se vor juca mai mult decăt 30 partii; dacă nici unul nu ajunge la 6 partii câștigate, învinge cel ce are cu 2 mai multe decăt celalalt; deci diferența de + 1 nu e suficientă pentru a decide soarta campionatului, și dacă, spre exemplu, după 31 jocuri rezultatul ar fi 2: 1 și 27 remis, partnerii se despart egali.

Locul și timpul va fi ales prin acord comun. Jocul va fi în 5 zile din săptămână, câte 2 ore și 1/2 după amiazi și seara, cu pauze de 2 ore. Timpul de meditare și-l împarte fiecare astfel, ca să facă cel puțin 12 trăsături în 60 de minute.

Dacă Capablanca declară până la 21 ianuarie că primește aceste condițiuni și depune o cauciune de 2000 dolari, Lasker e dator a indica până la 21 noembrie 1912 locul și timpul pentru matsch; dacă n'ar răspunde nimic pierde campionatul.

Dacă Lasker iese învingător, Capablanca primește dela dânsul 250 dolari pentru fiecare parte câștigată, și câte 75 dolari pentru fiecare remis.

Sumele ce intră pentru bilete de intrare, apoi dreptul de a publica partiile, sunt ale lui Lasker.

Deacuma interesul e foarte mare pentru lupta celor doi șachiști extraordinari.

Partia XIX. (Spaniolă).

E dela turnirul din Karlsbad; Rabinowitz și Vidmar au jucat-o la 24 August.

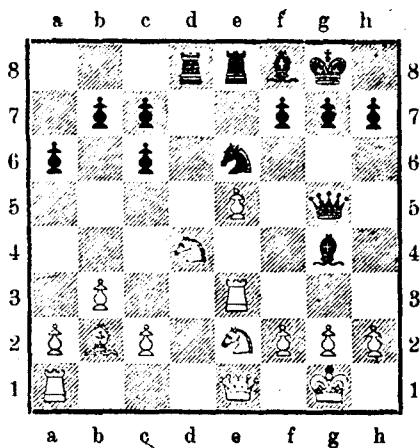
Rabinowitz	Vidmar
1. e2—e4	e7—e5
2. Cg1—f3	Cb8—c6
3. Ff1—b5	a7—a6
4. Fb5—a4	Cg8—f6
5. d2—d4	e5×d4
6. e4—e5	Cf6—e4
7. O—O	Ff8—e7

8. Tf1—e1	Ce4—c5
9. Fb4×c6	d7×c6
10. Cf3×d4	O—O
11. Cb1—c3	Tf8—e8!

Negru intenționează Fe7—f8 pentru a deschide o portiță pentru regina, și pentru a opri dezvoltarea lui Fe1 spre c3

12. b2—b3	Fe7—f8
13. Fe1—b2	Dd8—g5
14. Te1—e3!	Fe8—g4
15. Dd1—e1	Ta8—d8
16. Cc3—e2	Ce5—e6

Configurația:

17. Cd4×e6	Fg4×e6
18. Ce2—g3	

Nu e recomandabil aci Te3—g3, pentru: Dg5—d2.

18.	Fe6—f5!
-------------	---------

Era pericolul 19. Cg3—e4 Dg5—g6

20. Ce4—f6+ etc.	
------------------	--

19. De1—c3	Ff5—g6
20. Tr1—f1	

Amenință f2—f4—f5 etc. 20. . . . . Dg5—f4!

Fin și foarte bine. Ripostează la orice atac și amenință Ff8—b4!

21. a2—a3	Td8—d5
-----------	--------

Evident cu intențiunea de a provoca Td5—c5, respective b3—b4, după care negru ar ajunge cu a6—a5 în avantaju.

22. Cg3—e2	Df4—h4
23. b3—b4	

Acum ar urma după a6—a5 simplu f2—f4

23.	Te8—d8
24. g2—g3	Dh4—g4
25. Ce2—f4	Td5—d1

Trăsătura puternică la aparentă Td5—d2 ar fi greșală gravă. Rabinowitz a combinat aci cursa aceasta:

26. e5—e6! din ce ar urma:	
F. I. 26.	Td2×c2
27. e6—e7! etc.	

III. 26.	f7×e6
27. Cf4×e6	Td2×c2

28. Dc3—b3 etc. (dacă spre exemplu	
28. Td8—d5	
29. Ce6—4).	

26. e5—e6!	f7×e6
27. Cf4×e6	Td1×f1+
28. Rg1×f1	Dg4—h3+
29. Rf1—c1	Td8—d7
30. Ce6×f8	Rg8×f8
31. Dc3—c5+	Rf8—g8
32. Te3—e7!	

Doplorabil sfârșit ar avea experimental 32. Dc5—c4; spre exemplu:

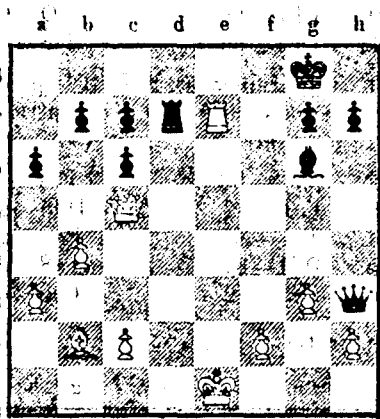
32.	Td7—d5!
33. Te3—e7	Dh3×h2!
34. Te7×g7+	Rg8—f8
35. Dc4—f4×	Fg6—f5 etc;
s. ex. 36. Tg7—g5	Dh2—g1+
37. Re1—e2	Dg1—d1+
38. Re2—e3	Td5—d3+!!
39. c2×d3	Dd1×d3 mat.

PRIMA ȘI CEA MAI VECEHE CASĂ DE CLAVIRE

ESTE A LUI FRANZ ȘI ALBERT RENNER IN TIMIȘOARA-IOSEFIN STR. HUNYADI 12.

MARE ASORTIMENT DE PIANE, PIANINE ȘI HARMONII. CALITATEA CEA MAI BUNĂ. PREȚURI IEFTINE.

Iată situațiunea.

Singura mișcare. După 32. Fg6-f7

33. Dc5xe7 n'ar mai fi scăpare, tot așa de puțin după 32. Dh3-g4, urmând:

33. f2-f3! Dg4-h3
(ori ev. Dg4-f6 Te7-e8+!)

34. Dc5-e5! in poziție de triumf.

33. Dc5-e5 Td7xe7
34. Dc5xe7 Dh3-e6+
35. Dc7xe6 Ff7xe6

Remis.

Deslegarea problemei 21. (de H. Ulbina, Viena).

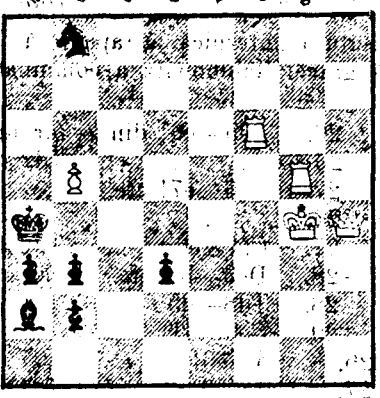
Alb: c6. a5. d5. h5. Re4. b3. Cf3. Dc2. d2

Negru: c7. Rd6. h6. b5. e5. b4. (=6 figuri).

- 1. Cf3-g5. h6xg5 Rd6xc5. g5-g4
2. Dc2-c5 Rd6-e7
3. Re4xe5 Re7-e2
4. d2-d4 mat. Cg5-h7+ (ori dacă Re7-f6: Cg5-e6) mat.

Problema 22.

Alb: Tf6. b5. Tg5. Rg4. Dh4. (=5 figuri). Negru: Ch8. Ra4. a3. b3. d3. Fa2. b2 (=7 figuri).

POSTA REDACTIEI.

G. I. Să rămânem cu atâta. Fără nedreptăți și neplăceri nu se poate.

Cronicarul — Mulțumim călduros. Se va publica în numărul următor.

Un abonent, Lugoj: Revista "Ramuri", Craiova, România. Atât ajunge.

Abonamentul pentru străinătate 10 lei 50 bani.

Marostelek. "Fortuna" soc. de sig. în Sibiu. Societatea aceasta e românească. Ea și-a început activitatea. Va adresați aci.

POSTA ADMINISTRAȚIEI

Abonatăii "Romanului" solvesc anual separat 4 cor. pentru "Poporul Român".

Redactor responsabil: Atanasiu Hălmăglan.

Caut viticultori,

cu bune certificate și referințe, doi sau trei, însurați sau nu, pentru o vie foarte întinsă în România. Adresați ofertele: Inginer I. Solia 19. Str. Rotari, București. La conveniență pot veni la Arad pentru lămuriri și înțelegere.

Aviz.

La subscrișul să află vin de vânzare, și anume:

- Vin nou alb, hectolitru 50 cor.
Vin nou schiller, hectolitru 52
Vin vechiu din 1910 56

Mai puțin de un hectolitru nu se expediază. Vase se împrumută pe termen de o lună. Să trimită și cu rambursă.

Ioan Mihuț,

proprietar.

Muszka-Magyarad (com. Arad).

AVIZ.

Aduc la cunoștința Onor. public. că mi-am mutat atelierul de glăjărie, oglinzi, porcelane, lămpi și afaceri de încadrări în Arad strada József-föherceg Nr. 9. Colțul stradei Szent-László, vis-à-vis de biserica evanghelică. Efectuiesc încadrări cu prețurile cele mai eftine. Deposit mare în table de sticlă. Renovări să efectueșc punctual și urgent. Rugând spriginul On. public semnez

Cu stimă

Urbán Endre.

Cafea și Tea

Extras din Catalogul lui Kotányi János:

Cafea brută:

- Jamaica 1/2 Klg. Cor. 1-50
Portorico 1/2 Klg. Cor. 1-70
Cuba 1/2 Klg. Cor. 1-70
Iava aurie 1/2 Klg. Cor. 1-70

Cafea prăjită:

- (In prăjitoria electrică proprie)
Calitate bună 1/2 Klg. Cor. 1-70
Calitate fină 1/2 Klg. Cor. 2-00
Mixtură foarte fină (Cuba, Aur, Mado, Moeca) 1/2 Klg. Cor. 2-40

Tea:

- Rămășițe de tea 1/2 Klg. Cor. 2-50
Tea de Congo 1/2 Klg. Cor. 3-00
Mixtură pentru familie 1/2 Klg. Cor. 5-00
Tea imperială foarte fină 1/2 Klg. Cor. 6-00
Tea Ceylon foarte aromatică 1/2 Klg. Cor. 7-00
Mixtură excelentă de prăjituri pentru tea 1/2 Klg. Cor. 7-50

Rum:

- 1 litru rum pentru tea de familie Cor. 1-70
1 litru rum fin de Brazilia Cor. 2-20
1 sticlă 1/10 rum de Jamaica Cor. 3-30

Renumitul "ARDEIU KOTÁNYI" se vinde în cutii originale.

Kotányi János,

mare comerciant de cafea și tea (Seghedin, Budapesta, Viena, Döbling, Berlin, Abazia) și Arad, József-föherceg-ut Nr. 3 în edificiul bănoii (Arad-Osahádi Takarékpénztár) (Nr. telefonului 809).

Dr. GEORGE CRĂCIUN

POST EXTERN LA SPITALELE DIN PARIS

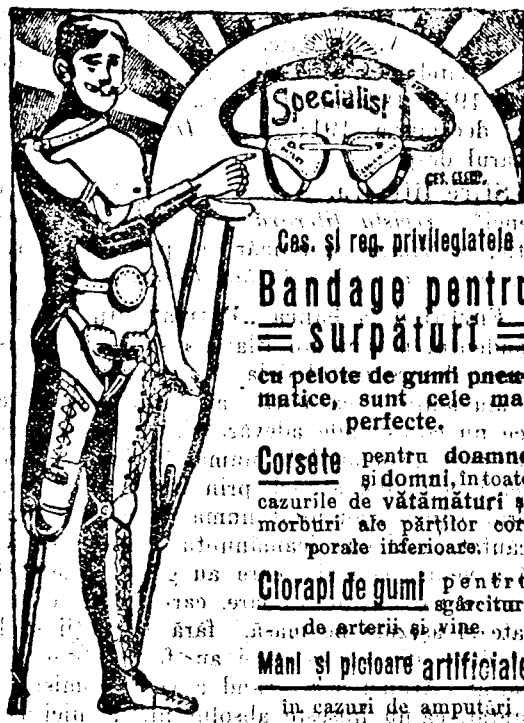
consultă pentru boalele urinare, sifilitice și de piele. — Injecții cu preparatul „Ehrlich“ 606.

Temesvár-Erzsébetváros, Bégabalsor 5.

Aviz. Atragem atențiunea On. public româneșe asupra hotelului „Concordia“ din Lugoj.

Mi-am deschis depozit de covoare persane

in strada Weitzer János Nr. 9 in edificiul școalei de fete (viz-à-vis cu poșta) ... Schwarz Zsiga.

Cos. și reg. privilegiatele

Bandage pentru surpături

cu pelote de gumi pneumatice, sunt cele mai perfecte.

Corsete pentru doamne și domni, in toate cazurile de vătămături și morburii ale părților corpului porale inferioare.

Glorapi de gumi pentru gârăciturii

Mani și picioare artificiale in cazuri de amputări

Aparate ortopedice pentru marș și sprijinit

Corsete artificiale pentru defecte corporale. Aparate ortopedice pentru băeți și fetițe, precum și tot soiul de artici pentru sanatorii se confecționează după cele mai nouă sisteme și mai modernă tehnică cu prețuri moderate originale de fabrică.

Cele mai nouă liste de prețuri ilustrate, cari conțin c-a. 3000 ilustrațiuni și îndrumări de folosință se trimit la cerere gratis și franco de către Fabrica cos. și reg. priv. de bandage și aparate ortopedice medicale a lui

KELETI I. BUDAREȘT, IV. Prov.

Koronaherczeg-ut 17.

Fondată 1878. Telefon 13-76.

FRATII NYARY fabrică pentru articlii de zaharicale ARAD, STR. SALACZ Nr. 2. Pregătește tot felul de zaharicale, ca bomboane fine de ciocolată etc. Are depozit mare in ceaiuri, rumuri, in răchiuri destilate, bei grune, trebere, drojzii de vin etc. precum și in lămpiri, produse proprii.

Arme de vânătoare sistem Novotny, Revolvere sistem

Frommer, Browning, Steyr-Pieper.

Floberte și pistoale, gramofone de tot soiul, violine, flaute, tamburine, ghitare, cimbale, citere, harmonice. Binocluri și ochiane originale franceze, ochiane cu prisme sistemul cel mai nou, aparate de fotografiat, candelabre, mobile de aramă, dulapuri de gheață, căhale, cuptoare, aparate moderne de ras, jamantane de piele veritabilă, non plus ultra în eleganță și durabilitate de toată mărimea, jente de mână, precum și **tot felul de articole de sport** cu prețurile cele mai ieftine și de calitate cea mai excelentă

se pot cumpăra pe rate lunare minimale

în conturent semestral sau anual dela

„GENTRY“

Societate pe acții pentru mărfuri comerciale și articole de sport.

BUDAPESTA VII. Bulevardul Elisabeta No. 48.

Scrieți românește!

Liste de prețuri trimitem gratis și franco oricui despre oricare articol.

Cel mai bun cadou de Crăciun

este o mașină de spălat sistem John, numită „Teligöz“. — Față de spălatul cu mâinile oferă — pe lângă cea mai mare eructare a albiturilor — în lucru, săpun, material de foc și apă, o economisare de 75%.

Se află de vânzare la firma

Pöhm János, Arad

în colțul stradei Eötvös și Szabadság-tér.

Nr. Telefonului la fabrică 423.

FABRICĂ PENTRU MATRAȚE, MOBILE DE FIER ȘI ARAMĂ.

Recomandăm Onor. public **mobilele** noastre de fier și aramă, fabricate proprii, executate excelent.

Madrațe cu ramă de fier sau de lemn, în orice măsură, executare solidă.

Efectuăm orice reparări, precum și vopsirea mobilelor de fier.

FABRICA: ATELIER:
ARAD. STR. AULICH LAJOS Nr. 14. | ÎN STR. JÓZSEF-FŐHERCZG Nr. 7.

Prețurent trimitem la cerere gratis și franco. (Telefon Nr. 423). — Rugând binevoitoarele comande, semnăm

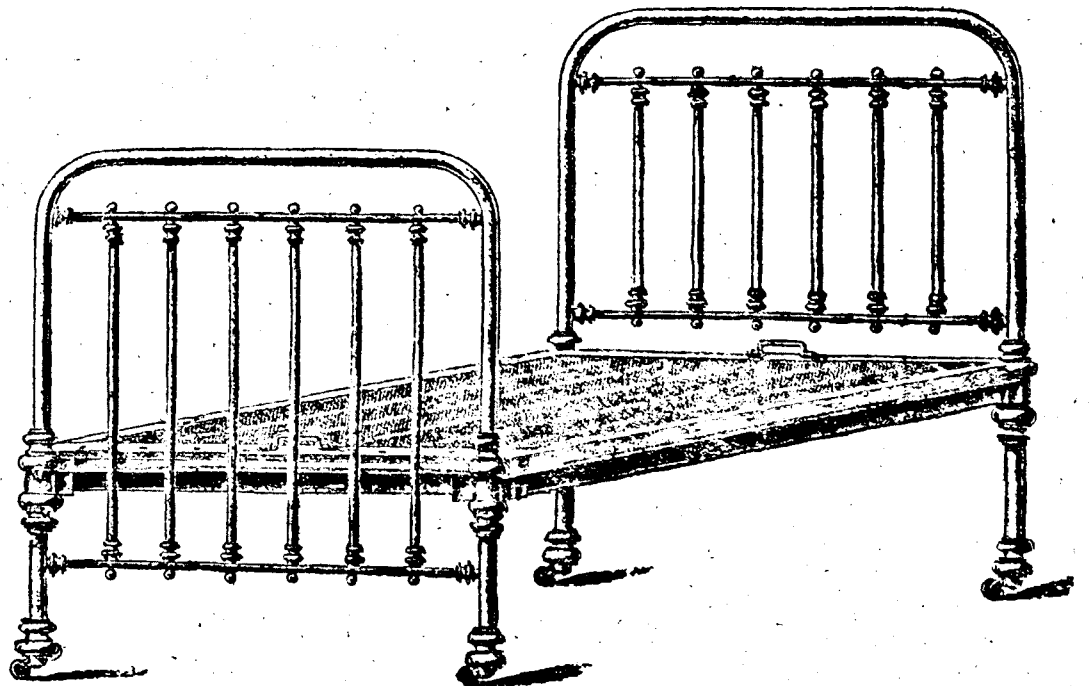
Cu stimă:

FRAȚII FLEISCHER.

Tot aci se primesc învățacei din casă bună, cu plată, pentru atelierul de lăcătușerie și lustruire.

Nr. Telefonului la atelier 183.

FONDAT ÎN ANUL 1893.

FONDAT ÎN ANUL 1893.

AVIZ!

Desfăcându-mi prăvălia, aduc la cunoștința Onor. public, că pregătesc costume pentru domni cu solvire în bani gata pe lângă prețurile cele mai ieftine, tot asemenea vând și cu metru din stofele cele mai am în depozit.

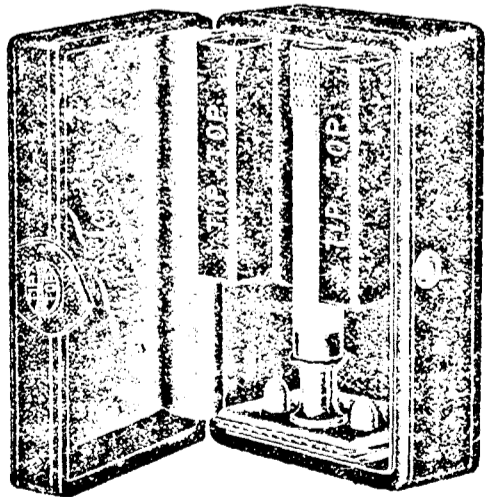
Cu stimă:

Firma inokai Tóth Lajos.
Bulevardul Andrássy Nr. 25).

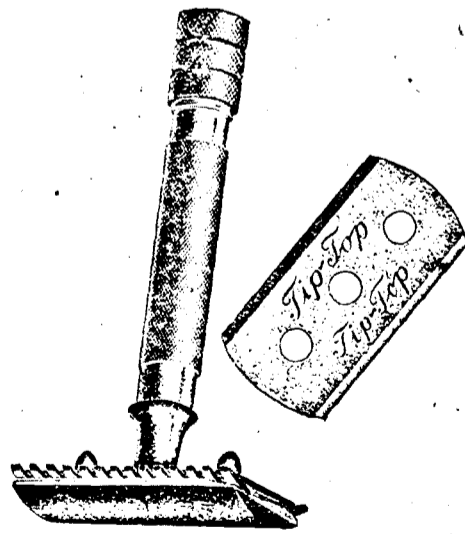
(Palatul Neumann).

Telefon
Nr. 100.**Aradi Ipar-és Népbank pénzváltó üzlete.**Telefon
Nr. 100.**ARAD. Palatul: hotel Crucea-albă.****Lozuri hipotecare convertite.****Tragere deja în 27 luna crt.****Câștigul principal: Un milion coroane. Prețul unui bilet interimal 12 cor.**Vindem aceste lozuri conform prețului de curs cu **175 coroane**, pe lângă solvire în bani gata sau în deposit. În cazul ultim, are a se plăti la cumpărare **35 cor.**, iar restul să amortizează în rate, după voie, pe lângă rebonificare de interese moderate.**Primește depuneri spre fructificare** contra libel, sau în cont-curent. — Oferă publicului prin împărțirea oarelor de birou cea mai mare comoditate, stând la dispoziție dela 9—12 a. m., și $\frac{1}{2}3-\frac{1}{2}7$ p. m.**Cumpără și vinde** hârtii de valoare, lozuri, monete de metal precum, și bani străini. Primește angajament la bursă.**Acordă avansuri** pe hârtii de valoare.Colecțiunea principală a loteriei de clasă priv. reg. ung. Losul de clasă cu **Nr. 12698** vândut prin noi a câștigat **600,000 cor.****Aradi Ipar-és Népbank pénzváltó üzlete.**

— Capital social și fond de rezervă peste 7,000.000 coroane. —

J. N A D E R CUȚITAR.**ARAD. (Palatul-Minoriților).**

Indeplinește tot felul de ascuțiri și reparări, ce cad în această bransă. — Are în depozit cele mai fine articole de oțel: bri-ceaguri, foarfeci, briciuri precum și farfurii alese și diverse articole de alpaca soiul renumit Szandrik. Atelier special pentru reparări.

Stabiliment de ascuțitorie aranjată cu putere electrică.

Nu numai pentru publicul din loc dar și pentru cel din provincie este de însemnătate dacă își cumpără cele trebuincioase din

prăvălia de dantele (Csipke áruház)

din strada Asztalos Sándor nr. 4, pentru că a sosit marfa de iarnă și o vinde pe un preț foarte ieftin:

Rugăm a ceti prețurile mai jos însemnate.

Mănuși de lână curată pentru bărbați și femei 35 cr.	Camăși trico, jaeger, pentru bărbați și femei . . . . . 90 cr.
Mănuși de lână curată pentru copii, vârgate sau albe . . . . . 20 cr.	Ismene trico, jaeger, pentru bărbați și femei 80 cr.
Ciorapi pentru femei, jaeger, vârgați sau albi 45 cr.	Trico pentru copii, jaeger . . . . . 50 cr.
Ciorapi pentru femei, împlețiți . . . . . 25 cr.	Blouse flanel . . . . . 75 cr.
Gamasch de lână pentru copii . . . . . 45 cr.	Neglige flanel . . . . . 2.70 cr.
Mănuși glacé căptușite pentru femei . . . . . 75 cr.	Blouse din materie . . . . . 1.20 cr.

Mare deposit în dantele spre ales!

Cămăși pentru copii R. chiffon 85 cr.
Cămăși pentru copii zephir colorat 85 cr.
Cămăși pentru bărbați R. R. chiffon 99 cr.
Cămăși de noapte pentru bărbați 1 fl. 20 cr.
Cămăși pentru femei R. Chiffon 75 cr.
Ismene pentru femei R. chiffon 74 cr.
Jipon de klott cu crețe duble 1 fl 50 cr.
Jipon de mătase 3 fl. 75 cr.

Taft de mătase 70 cr.
Blouse de mătase vârgate 70 cr.
Plolere pentru bărbați și femei 1 fl. 20
Cămăși pentru fetițe R. chiffon 48—65 cr.
Batiste, duzina cu 58—1.20 cr.
Gulere numai 7 cr. bucata
Mangete părechea 6—8 cr.
Congre lucru de mână 1 fl. 25 cr.

Dantelă metru dela 1 cor. in sus
Pânză de dantelă dela 25 cr.
Gulere de dantelă 50 cor.
Cravate pentru bărbați 10 cr.
Mănuși glacé obicnuite 58—85 cr.
Mănuși glacé albe lungi 1 fl. 50 cr.
Ciorapi pentru femei 39 cr.
Bretele 30 cr.

Mare deposit în dantele spre ales!

Acestor prețuri corespunde calitate bună și trainică.

Afară de acestea au sosit în mare cantitate cârpe de berlin împletite, cârpe nimalaia, gilete împletite, gamasch împlețiți și trico pentru femei, paltoane, caraciil pentru copii, Șaluri împletite de mătase. Broderii fine elvețiene. Perdele, aceporințe de pat tüll, corsete reform. Surțe de luster și clott.

Covoare linoleum. Albituri fine pentru femei. ș. a. ș. a.

Prețuri surprinzător de eftine!

Prețuri surprinzător de eftine!

Rugăm pe p. t. public cumpărător a se convinge de eftinătatea prețurilor.

Cu stimă: **Csipke Aruház.**

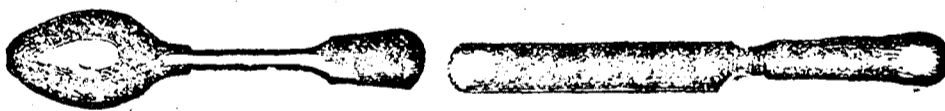
Cadoul de Crăciun 1911.

NEW-YORKUL și LONDRA nu vrea să scape comerțul din mână în Europa și astfel o fabrică de obiecte de argint este dispusă în schimbul unei mici sume să-și desfacă depozitul. Astfel sunt împuternicit a efectui comisionul acesta. Trimite orișicui următoarele obiecte contra valorii de **14 Cor. 40 fl. și anume:**

- 6 buc. Cuțite cu ascuțiș engleze
- 6 " Linguri argint american
- 6 " Furculițe argint american
- 12 " Lingurițe pentru cafea argint american
- 1 " Lingură pentru seos supă argint "
- 1 " " laptele " "
- 6 " Tăvițe engleze-Victoria
- 6 " Feșnice
- 1 " Străcurător pentru ceai foarte frumos
- 1 " Pisător pentru zahăr elegant.

42 bucăți la un loc numai Cor. 14.40.

Toate aceste 42 obiecte au costat mai înainte 80 Coroane și acum să capătă pentru prețul minimal de 14 Cor. 40 fileri.

Argintul american este un metal care nu-și pierde culoarea nici peste 25 ani, pentru care să și garantează. Garanție că acest inserat nu este înșelătorie, mă obligă că în caz de nu convine marfa, să restituiesc suma fără nici o obiecțiune și deci nimenea să nu scape ocazia, ca să nu-și procure această garanție practică, care este foarte potrivită ca cadou de nuntă și la orice ocazie cât și ca obiecte pentru economia casnică. — Să capătă numai la casa de export pentru obiecte de argint american.

H. HIRSCHBERG

VIENA II. Str. Rembrandt 19^{II}. — (Telefon Nr. 14597).

Trimite în provincie contra ramburs sau dacă mi-se anticipă suma.
Praf de curățit cu 20 fl. Adevărat numai cu marca aici alăturată.

Estras din scrisori de recunoștință:

După ce eu deja a III-a oară am adus dela dumneata garnituri pentru masă și totdeauna am rămas mulțăm. Vă rog din nou a-mi trimite o colecție contra ramburs.

Georg Reichsgraf, Dunin-Roskovski,
administrator c. și reg.
Zakopane „Villa Wladyslauka“.

Mulțăm pe deplin cu colecțiunea de argint american, voi recomanda-o între cunoșcuiții mei la orice ocazie

Cu stimă:
Anton Marx,
oficiant de poliție.

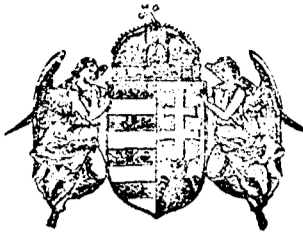
Excelența Sa baroneasa Edelsheim mi-a recomandat cu căldură garnitura dumneavoastră de masă, din cari Vă rog a-mi trimite și mie 2 garnituri à Cor. 14.40 fileri.

Kocsard, 29/X 1904.

Hona Tisza
născ. Graf. Dengenfeld.

NEUMANN M.

CROITOR DE BĂRBAȚI.

DESPĂRTĂMÂNT
DEOSEBIT PENTRU
COMANDE DUPĂ
MĂSURĂ.

Furnisorul curții cesare și regale și al camerei, depozit de haine pentru bărbați, copii și fetițe în

ARAD.

Telefon Nr. 245.

Juhász és Társa

biblioteca modernă, compozițiuni și librărie. Cărți cu figuri, scrieri pentru tineret. — Ornamente pentru pomi de Crăciun, hârtii de epistolă.

Mare asortiment
:- în ilustrate. :-

Telefon Nr. 245.

Recomand canari cu tril nobil

din propria, prăsilă în mare, cu prețul cel mai ieftin, exemplare excelente cu voce foarte plăcută și tremurătoare: Expedarea o fac cu poșta (rambursă) pe propriul meu rizic garantând pentru sosirea nevătămată sănătoasă și veritabilă a exemplarelor. Bărbătușii cântăreți cu 8—10—12—16—20—25 cor. Femeiuște cu 3—4—5 cor. Catalog de prețuri și îndrumări pentru tratamentul paserilor canarice la cerere trimit cu plăcere fiecărui, gratuit.

ISIDOR MURGU

— prăsitore mare de paseri canarice —
LUGOJ, STR. GURAN Nr. 19.

„ATLANTICA“

prăvălie specială de

: Cafea : : Tea Rum :

ARAD, Piața Andrásy Nr. 20.

(în fața casei comitatului).

Telefon pentru oraș și comitat 609.

FISCHER SIMON

NAGY ARUHAZ

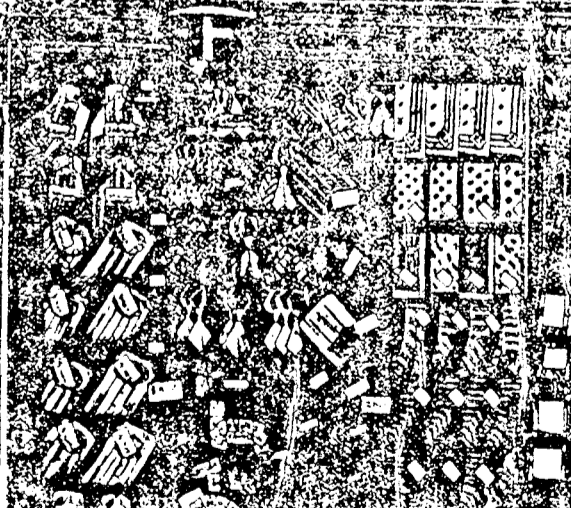
JATEK ARUK

FISCHER SIMON

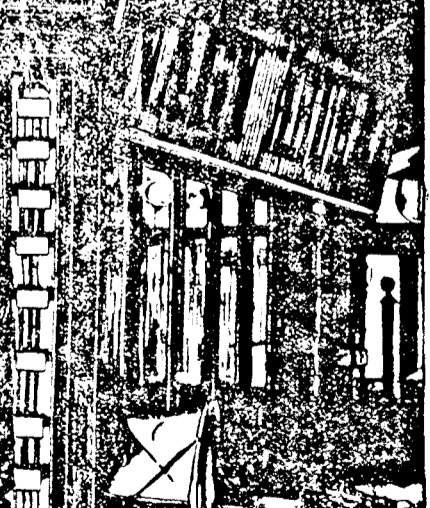
DISZU ARUK

NAGY ARUHAZ

NAGY ARUHAZ

ARAD, Szabadság-ter 12. Cel mai ieftin izvor de cumpărare din com. Arad.

TIPARUL TIPOGRAFIEI „CONCORDIA“ ARAD.